

BISKORUPSTORP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Navn: Biskopstorp	Navnetype: -torp
----------------------	---------------------

Bemærkninger:

Biskopstorp er nævnt første gang 1489 i formen beskops torpp. Forleddet er navneordet biskop. Efterleddet er torp, glda. thorp, som betyder udflytterbebyggelse. Navnet hentyder til, at landsbyen i senmiddelalderen tilhørte biskoppen i Odense.

Anlægstype: Torp	Anlæggelsestidspunkt: Middelalder
---------------------	--------------------------------------

Bemærkninger:

En torp er en middelalderlig udflytterbebyggelse, der er opstået ved udflytning fra en adelby (her: Skellerup).

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomtén Slynget vejby.

Byens 5 gårde ligger uregelmæssigt, men ret tæt placeret omkring den nord-sydgående vej der laver et knæk ved byen.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☒ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Skov lige øst for byen.

c. Udskiftning

år: 1793 figur: Blokudskiftning. Uregelmæssige blokke.

d. Udflytning

- ☒ ved udskiftningen 1 gård.
☒ efter udskiftningen 3 gårde flyttet øst for byen.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 3 + 1 sås årligt

Dyrkningsfællesskab med Skovballe og Såderup, vangelag med Kullerup.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Tunneldale mod vest, øst og sydøst.

jordbund: Moræneler med ferskvandsdynd og -ler mod nord og syd herfor.

naturlig afgrænsning: Mod nord, ellers ikke.

- ☐ overvejende
☒ overvejende ager med større indhold af eng og skov

☐ blandingsøkonomi med

Eng langs nordgrænsen og i den østlige del af ejerlavet. Skov i den vestlige del.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☒ opløst☐ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

4 af de på udskiftningstiden værende 5 gårde flyttet ud. Der er ikke sket nybebyggelse i byen overhovedet. Vejnettet er rettet ud, så det går lige forbi den enlige gård, hvis toft som den eneste er bevaret.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En del af udskiftningshegnene i den østlige del.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☒ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☐ størsteparten opdyrket

Skov vest for byen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

STATISTIK

Areal: 184 ha., heraf opdyrket 1688: 55%.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	48	40	41	

Bebyggelsesenheder:

		1610	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:		4	5	6	5	5	7
Huse:					1		
Huse m/ jord:				1		3	
Huse u/ jord:				1			
I alt:		4	5	8	6	8	7

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

		1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
40	1664	2		3	9,6
33	1688	2	2	2	6,5
20	1844		4	1	7,9
57	1903	5	1	1	6,1

Folketal:

		1787 ¹	1845	1901
Voksne:		277	41	47
Børn:		147	17	17
I alt:		424	58	64

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

Besiddelsesforhold:					Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:			Kronen:					
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664			5					
1844	5	3						
1903	7							

Udviklingsbeskrivelse:

Af det omkring 1800 184 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 55%. Byen havde da dyrkningsfællesskab med Såderup-Skovballe og opdyrkningsprocenten må derfor tages med forbehold, da ejerlavsgrensen næppe fastlagdes endeligt før ved udskiftningen. Biskopstorp havde trevangsbrug med en årlig mark tilknyttet. Byen takseredes i 1684 til 40 tdr.htk. og i 1844 tilsvarende til 41 tdr.htk.

Biskopstorp blokudskiftedes i 1793 og siden er 4 af de 5 gårde udflyttet, hvorved landsbykarakteren helt er gået tabt. Byen tilhørte i senmiddelalderen Odensebispen (jfr. navnet) og bestod i 1531 af 7 gårde, hvoraf de 3 dog var deciderede småbol. Med reformationen kom byen til kronen, og i 1537 var gårdtallet ved sammenlægning nået ned på 5. Endnu i 1664 lå byen samlet under kronen. I 1802 lå de 4 egaliserede (?) gårde i byen til Hindemae og Rønninge Søgård. Der var da desuden 4 huse i byen. Den tilbage blevne Biskopstorp gård betegnes i 1834 som hovedgård. Overgangen til selveje var afsluttet i 1844.

Fra 1531 til 1802 daler gårdtallet fra 7 til 4. I forbindelse med overgangen til selveje stiger det atter til 7. Hustallet forblev beskedent og befolkningen stagnerede igennem det 19. årh.

Gårdene var i 1684 gennemsnitlig af normal størrelse. Byen synes egaliseret i forbindelse med udskiftningen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

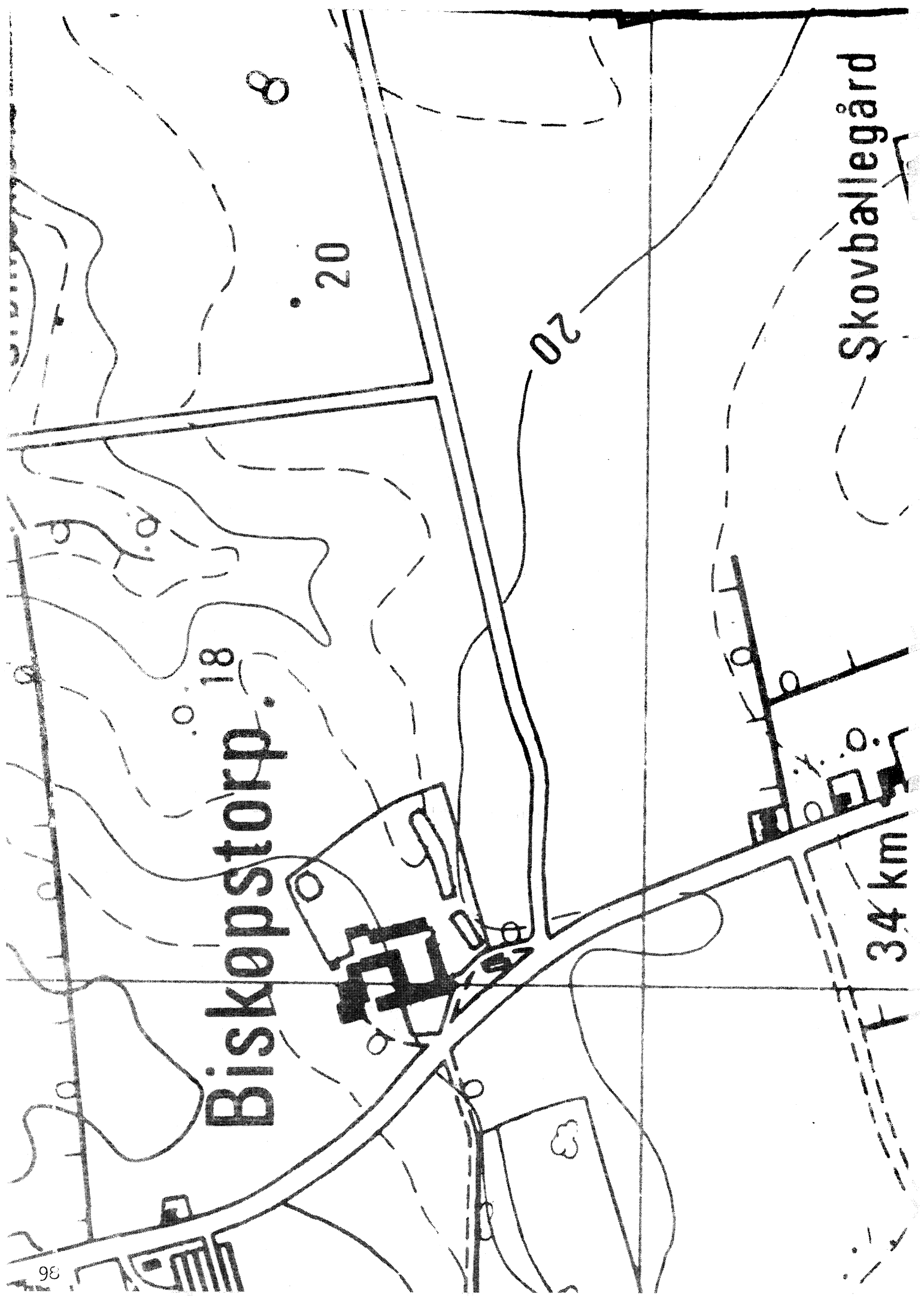
☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering: Stor interesse**

- 1) Anlægstype. Den lille udflytterby af vikingetids - middelalder navnetypen -torp er randplaceret i sit ejerlav og har ager, skov orientering. Byformen er slynget vejby. Byen havde integreret dyrkningsfællesskab med Såderup og ejerlavsgården her fastlagdes først ved udskiftningen.
- 2) Udviklingstype. Byen ejedes i senmiddelalderen af Odensebispen og overgik ved reformationen til kronen, der endnu besad den i 1664 Omkring 1800 ejedes byen af Hindemae og Rønninge Søgård og den synes da egaliseret. Ved udskiftningen opløstes byen totalt, og den tilbageblevne gård Biskopstorp udviklede sig som hovedgård i 1800-tallet.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig, forholdsvis typen anlægstype med flere udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse

- 1) Bytomten er opløst.
- 2) Kulturlandskabet har bevaret en del udskiftningshegn samt et større skovareal.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: 4 frilagte gårdtomter.

Biskøpstop. 18

Skovballegård

34 km

20

20

8

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

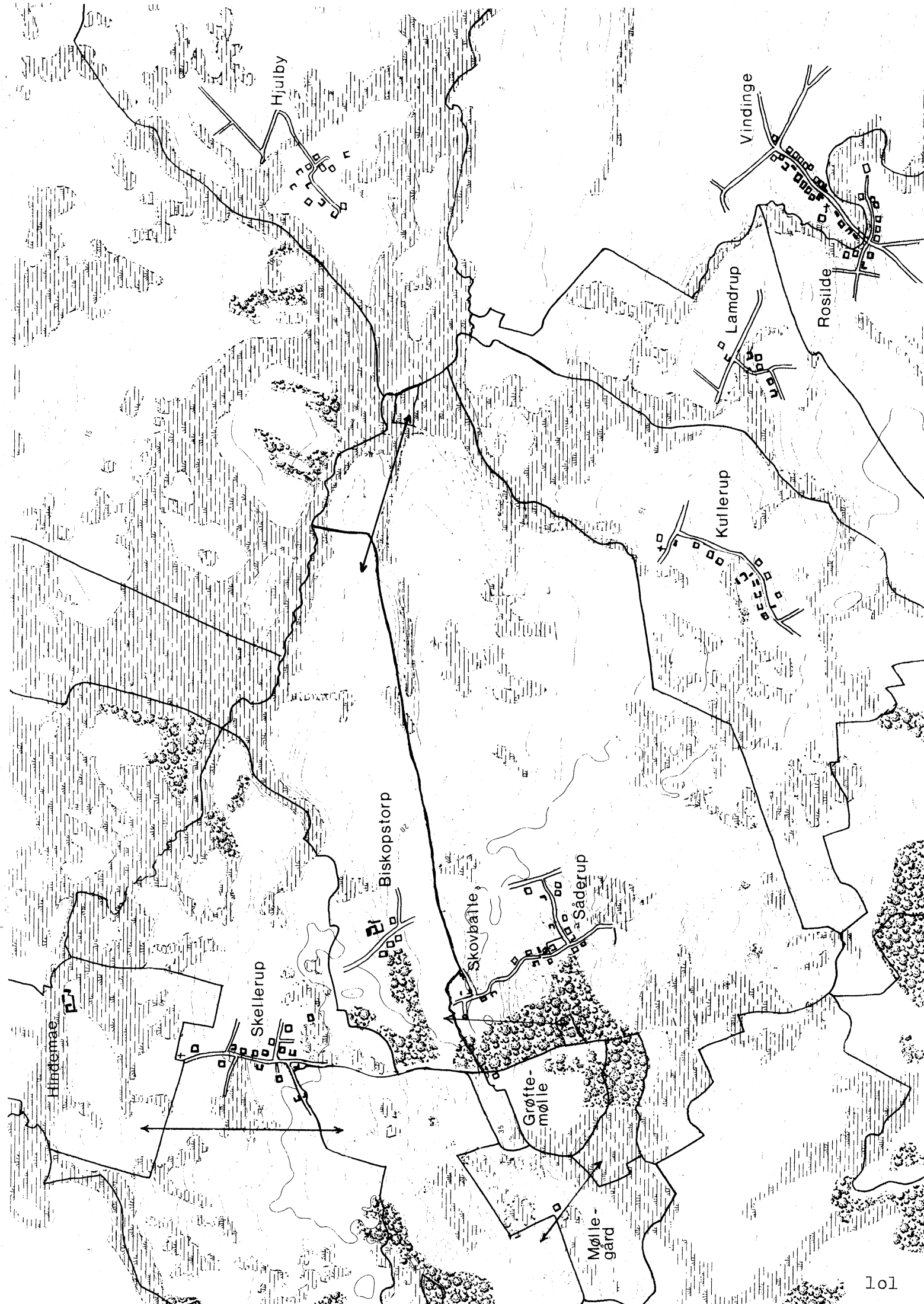
Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

Handwritten text: *Handwritten text, possibly a name or title.*

BÆKSTRUP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

Navn: Bækstrup	Navnetype: -torp
-----------------------	-------------------------

Bemærkninger:

Bækstrup er nævnt første gang 1610 i formen Begstrup. Forleddet er navneordet bæk. Efterleddet er torp, glda. thorp, som betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstype:

Udflytterbebyggelse

Anlæggelsestidspunkt:

Middelalder

Bemærkninger:

En udflytterbebyggelse er en landsby, som er anlagt ved udflytning fra en adelby. Adelbyen er i dette tilfælde Ferritslev.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ellinge

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slynget vejby.

De tre gårde ligger tæt sammen ved de to bygader. Byen ligger op til Villumstrup å, der danner ejerlavsskel.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☐ skovoriering ☒ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1795 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning

- ☐ ved udskiftningen
☒ efter udskiftningen 1 gård

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 3

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Tunneldal gående nordvest og sydøst.

jordbund: Overvejende moræner med morænegrus og ferskvandstørv og -ler mod Ellinge.

naturlig afgrænsning: Ejerlavet er naturligt afgrænset af Villumstrup å.

- ☒ overvejende agerjord
☐ overvejende med større indhold af
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Den ene gård der er flyttet er tilsyneladende kun flyttet en smule mod syd. Vejforløbet er kun delvis bevaret.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

STATISTIK

Areal: 155 ha (280 tdr. l) hvoraf 37% er opdyrket i 1682.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	52	27	30	

Bebyggelsesenheder:

		1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:		3	3	3	3	6	6
Huse:			-	-	3		
Huse m/ jord:						8	1
Huse u/ jord:						2	5
I alt:		3	3	3	6	16	18

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

		1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(100%)	1664	-	-	3	17,3
(100%)	1688	-	1	2	9,0
(50%)	1844	4	2	-	4,5
(50%)	1903	4	2	-	4,5

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	27	48	57
Børn:	12	27	33
I alt:	39	75	90

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:			gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664							3	
1844	5	5					1	5
1903	6	12						

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 155 ha lille ejerlav var i 1682 opdyrket 37%. Byen havde da trevangsbrug og takseredes i 1684 til 27 tdr.htk. og i 1844 til 30 tdr.htk. I forhold hertil er landgildehartkornet fra 1664 påfaldende højt. Bækstrup er udflyttet og udparcelleret fra Ferritslev i nabosognet. I ejerlavets sydlige del ligger den betydelige Kielle Mølle, der i 1600-tallet indlemmedes i Ravnholt birk.

Bækstrup blokudskiftedes i 1795 og siden er 1 gård udflyttet.

I 1664 lå hele byen til Otte Christoffersen Ulfeldt og den bestod da af 3 egaliserede gårde. Overgangen til selveje skete tidligt og var allerede vidt fremskredet i 1844.

I 1600-1700-tallet var gårdtallet konstant 3, men steg herefter til det dobbelte i forbindelse med overgangen til selveje. Hustallets vækst i det 19. årh. har normalt omfang, medens befolkningstallets vækst overstiger det normale.

Gårdene var i 1684 forholdsvis store. Byen består allerede som egaliseret i 1664.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

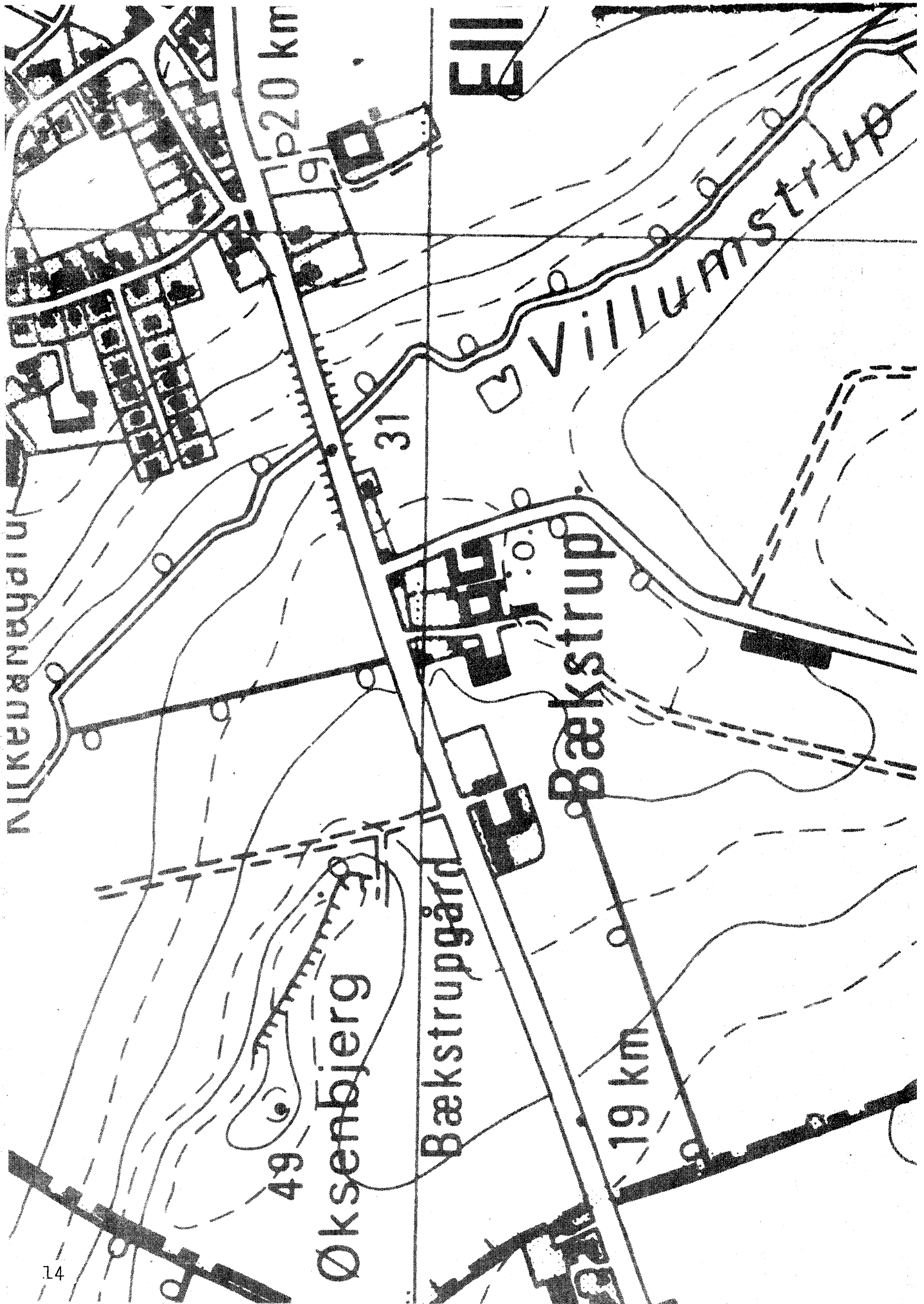
Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: ☐Interesse: ☒Stor
interesse: ☐Særlig
interesse: ☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse.

1. Anlægstype. Den lille udflytterby af vikingetids-middelalder navnetypen -torp er randplaceret i sit ejerlav og har å-orientering. Byformen er en sluttet udgave af slynget-vejby typen. I ejerlavets sydlige del ligger Kielle Mølle.
2. Udviklingstype. Byen var allerede egaliseret i 1664, hvor den var samlet på en besidders hånd. En tidlig overgang til selveje ledsages af kraftig ekspansion.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med få udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse.

1. Bytomten er delvis bevaret.
2. Kulturlandskabet har ikke bevaret hegn, eng og skov af betydning.
3. Særlige relikter: mølleanlægget ved Kielle Mølle.
4. Arkæologiske interesser: -

Eli

Villumstrup

Bækstrup

Bækstrupgård

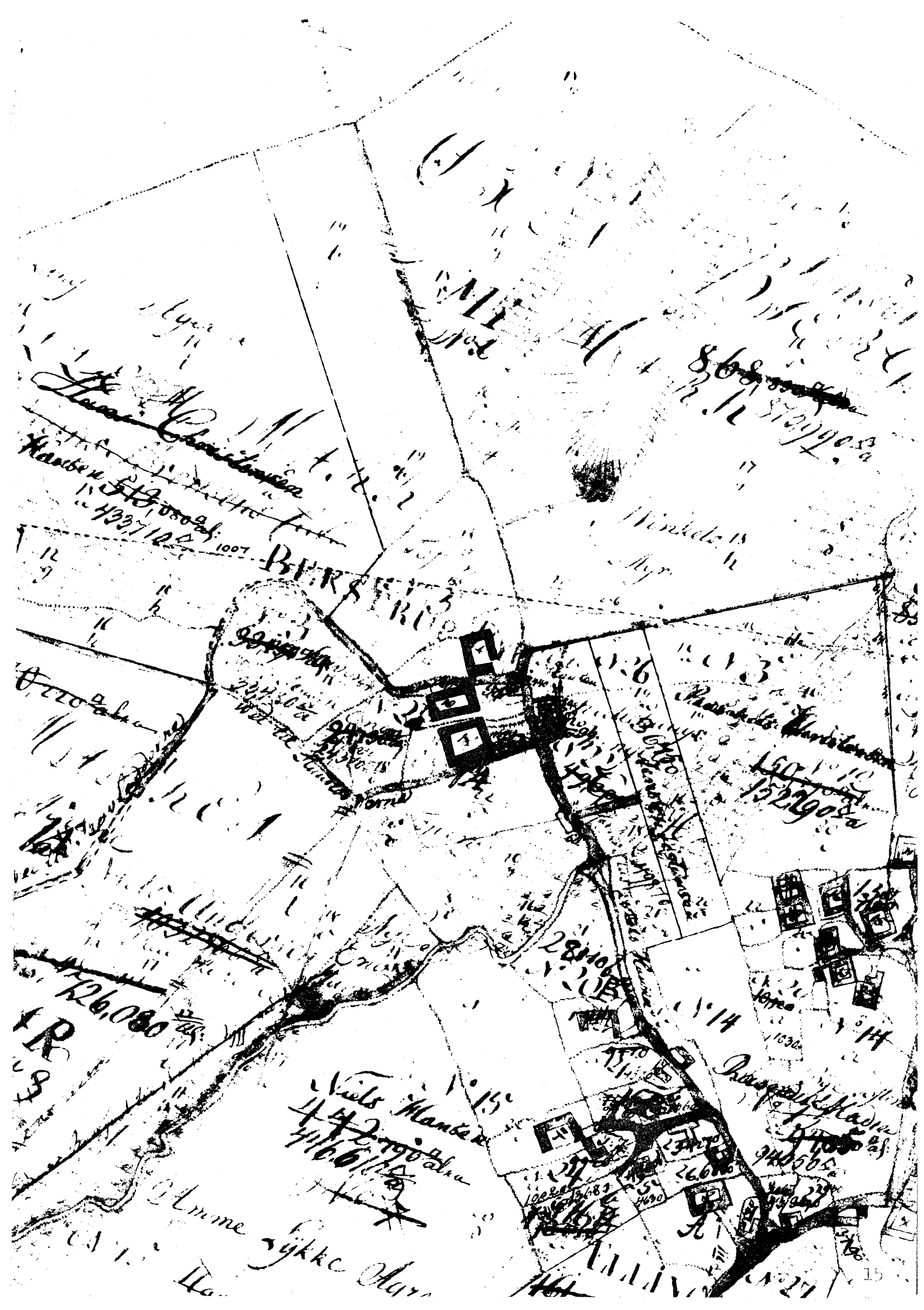
Øksenbjerg

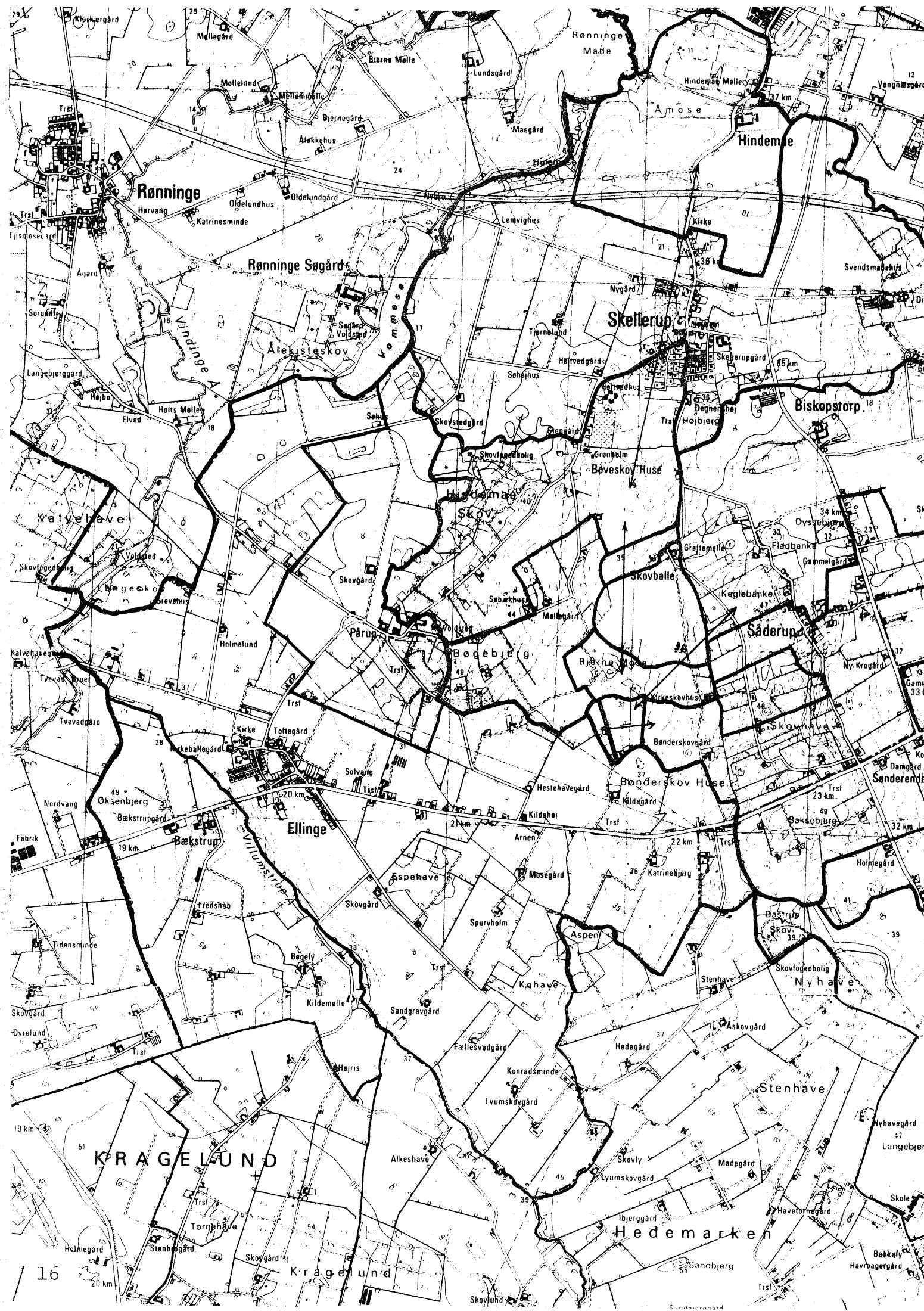
20 km

19 km

31

49

Rønninge

Rønninge Søgård

Skellerup

Biskopstorp

Ellinge

KRAGELUND

Hedemarken

Kragelund

Stenhave

Nyhavn

Sæderup

Bønderup

Bønderup

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Skov

Rønninge

Skellerup

Biskopst

Skovballe

Såderup

Grøtte-
mølle

Mølle-
gård

Pårup

Ellinge

Bækstup

Kragelund

Villumstrup

Herrested

Liselund

ELLINGE

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
-----------------	--------------------------------	----------------------------------	-----------------------------

Navn: Ellinge	Navnetype: -inge
-----------------------------	--------------------------------

Bemærkninger:

Ellinge er nævnt første gang i formen Ellingh. Navnet er måske afledt af navneordet, glde. ælli, som betyder ellekrat. En anden mulighed er, at navnet er afledt af mandsnavnet, glde. Alli. Navne på glde. -ingi er af indbyggernavne på -inger dannede stedbetegnelser.

Anlægstype: Adelby med kirke.	Anlæggelsestidspunkt: Omkring overgangen mellem vikingetid og middelalder.
---	--

Bemærkninger:

En adelby er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning.

Historiske tildragelser:

I Ellinge har der indtil 1885 ligget et bystævne, vist nok fra 1700-tallet. Det bestod af 9 i rundkreds stillede, utilhugne sten med en tiende i midten. På pladsen nu et anlæg med befrielsessten.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Vejklyngeby

Gårdene ligger dels langs bygaderne, dels i en klynge ved kirken. Husene ligger ved bygaden spredt mellem gårdene. Kirken ligger i den nordøstlige del af byen.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☒ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1795 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning

- ☒ ved udskiftningen 5 gårde
☒ efter udskiftningen 4 gårde

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsborg

rotation: 2/1

vangeantal: 3

Dyrkningsfællesskab mod Pårup, vangelæg med Refsvindinge.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn/Sletten. Tunneldal mod vest og hedeslette mod øst.

jordbund: Overvejende moræneler med morænegrus mod Pårup.

naturlig afgrænsning: Grænsen mod Pårup er ikke naturlig

- ☒ overvejende agerjord.
☐ overvejende med større indhold af
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Omkring 50% af gårdene er flyttet ud og 2 af gårdtomterne er frilagt. Vejforløbet er bevaret, men enkelte nye veje er kommet til. Byen er i øvrigt blevet stærkt bebygget med huse.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En del udskiftningshegn er bevaret.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

Ejerlavet er præget af en del enkeltliggende gårde.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerlusev	Ellinge

STATISTIK

Areal: 568 ha. 1030 tdr., hvoraf 46% er opdyrket i 1682.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	177	103	102	

Bebyggelsesenheder:

		1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:		18	18	18	17	24	24
Huse:		4		-	11		
Huse m/ jord:			1			25	37
Huse u/ jord:			4			1	14
I alt:		22	23	18	28	50	75

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

		1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(33%)	1664	1	7	10	9,8
(61%)	1688	4	13	1	5,7
(58%)	1844	18	6	-	3,9
(67%)	1903	21	3	-	3,1

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	110	165	266
Børn:	60	91	101
I alt:	170	256	367

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
-----------------	----------------------------	------------------------------	-------------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	2		7	4			9	1
1844	14	12					10	14
1903	24	51						

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 568 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 46%. Byen havde da trevangsbrug og takseredes i 1684 til 103 tdr.htk. og tilsvarende til 102 tdr.htk. i 1844. I 1664 takseredes skovene for beskedne 13 svinns olden. Af det oprindelige ejerlav er Pårup udparcelleret. Pårup husede allerede omkring 1400 en betydelig hovedgård af samme navn. I 1682 havde Pårup integreret dyrkningsfællesskab med Ellinge. En Gammel Tofte i Espe Mark, nævnt 1682, vidner formentlig om den vikingetidige forgænger for den nuværende bebyggelse.

Ellinge blokudskiftedes i 1795 og siden er 9 gårde flyttet ud.

I 1464 arvede Christoffer Lykke 5 gårde i Ellinge. Sognekirken havde i senmiddelalderen 2 gårde, hvortil kom en annexpræstegård. Kronen havde i 1537 2 selvejergårde i byen. I 1664 var kronens andel styrket. Blandt adelsgodset ragede Markedanner familien (Rønninge Søgård) op med 6 gårde. Sidst i 1700-tallet var besiddelsesforholdene fortsat meget spredte med bl.a. Hindemae og Krumstrup som lodsejere. Overgangen til selveje skete etapevis, men var afsluttet i 1903.

Antallet af gårde lå i 1600-1700-tallet på 18, men steg til 24 i forbindelse med overgangen til selveje. Hus- og befolkningstallet ekspanderede ligeledes i normalt omfang igennem det 19. årh. Gårdene var i 1684 forholdsvis små. Byen synes aldrig egaliseret.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

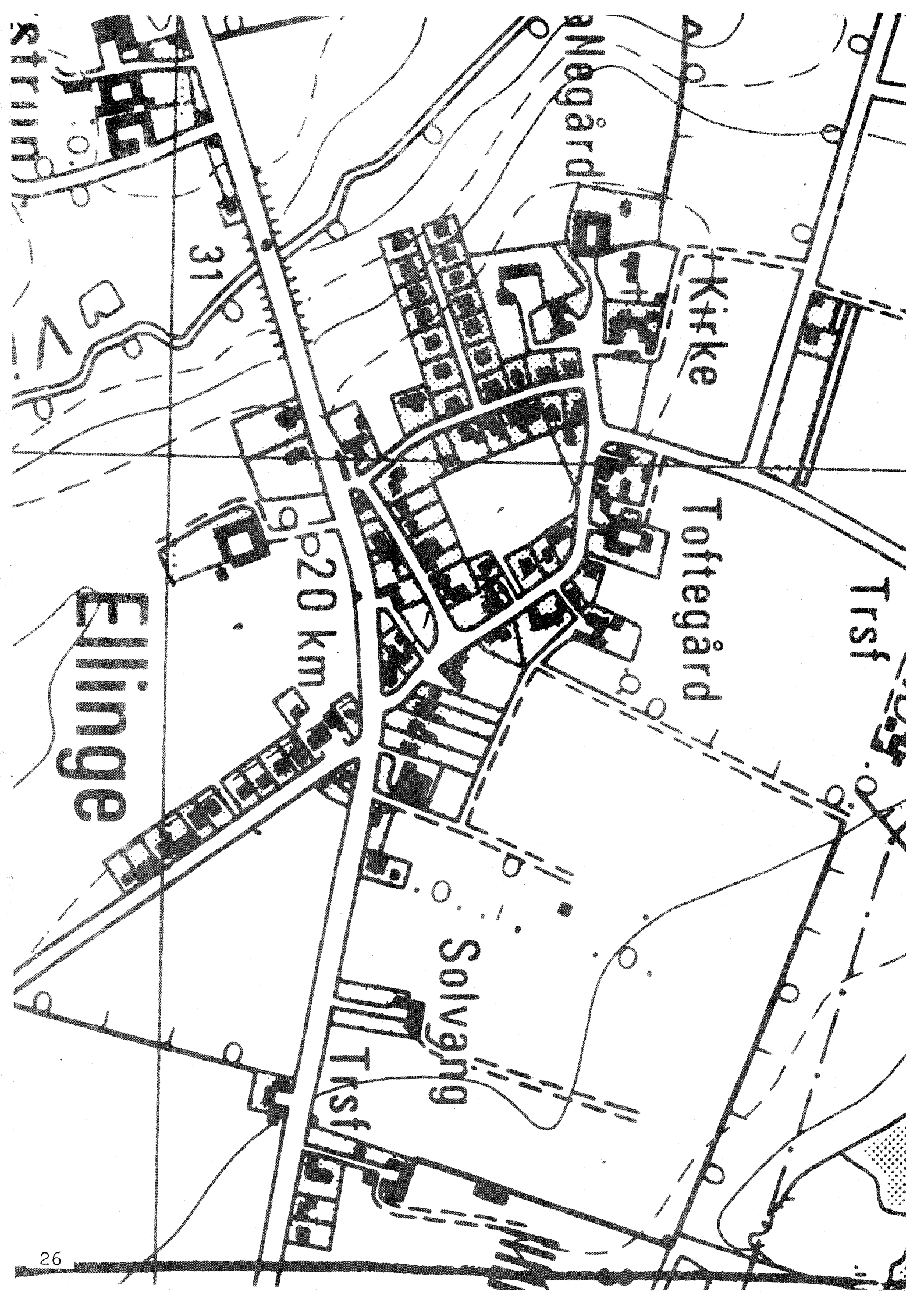
☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse.

1. Anlægstype. Den store kirke-adelby af før-vikingetids navneendelsen -inge er randplaceret i sit ejerlav og har å-orientering. Byformen er den almindelige forekommende vejklyngeby-type. Af det oprindelige ejerlav er Pårup udparcelleret. Rårup og Ellinge havde integreret dyrkningsfællesskab i 1682. En Gammeltofte vidner om den vikingetidige forgænger for Ellinge.
2. Udviklingstype. Byens besiddelsesforhold forblev spredte og Ellinge udviklede sig trægt, indtil overgangen til selveje, der fulgtes af ekspansion i normalt omfang.

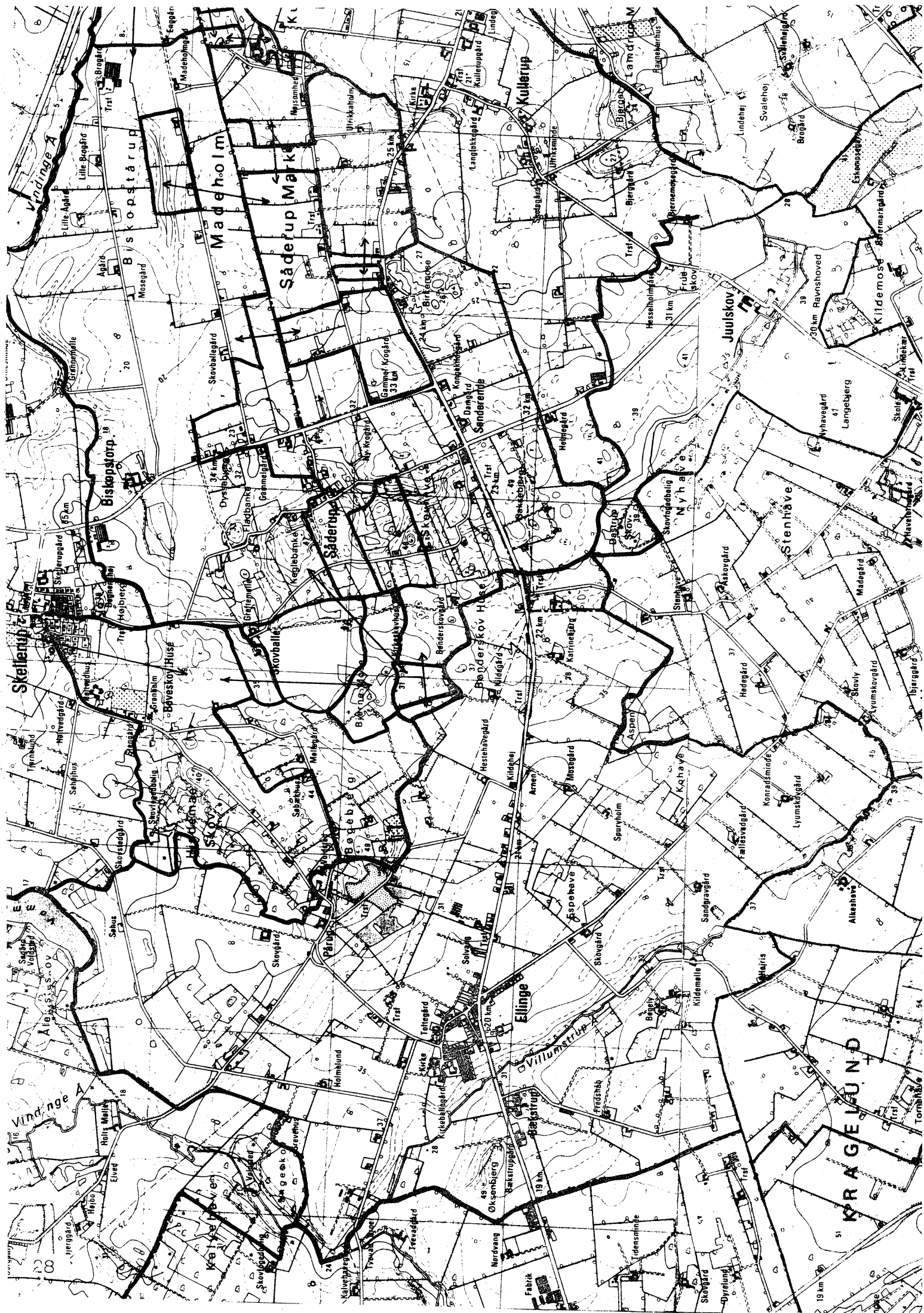
Sammenfattende drejer det sig om en almindelig forholdsvis typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

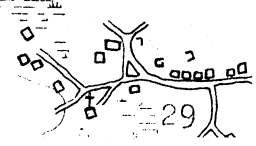
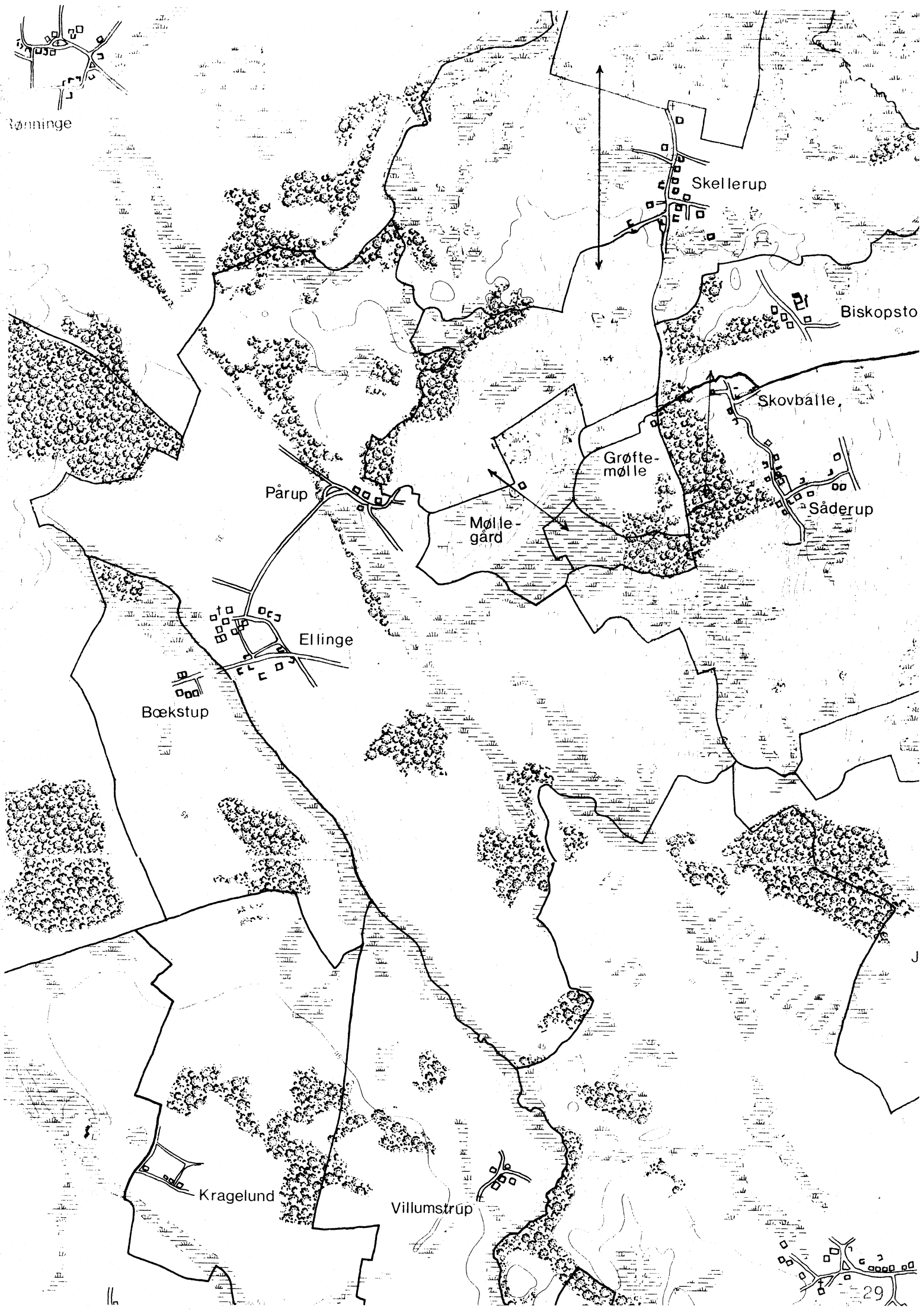
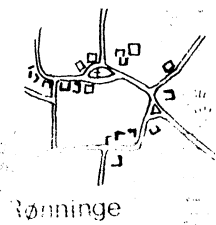
Relikt-vurdering: Interesse.

1. Bytomten er delvis bevaret, men stærkt præget af husbebyggelse.
2. Kulturlandskabet har bevaret en del udskiftningshegn.
3. Særlige relikter: kirke.
4. Arkæologiske interesser: en Gammeltofte, omkring 5 frilagte gårdtomter.

FLØDSTRUP

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

Navn:	Navnetype:
Flødstrup	-torp.

Bemærkninger:

Flødstrup er nævnt første gang 1348 i formen Flostorpe. Forleddet er navneordet flod, "højvande, oversvømmelse", gl'da. floth "opstæmmet vand, stor å". Efterleddet er torp, gl'da. thorp, som betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstype:	Anlæggelsestidspunkt:
Adelby	Omkring overgangen mellem vikingetid og middelalder.

Bemærkninger:

En adelby er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning.

Historiske tildragelser:

O.Th.N. Krarup, der var sognepræst her fra 1852 til sin død 1862, havde ry som en udmærket landøkonom og gjorde Flødstrup præstegård vidt bekendt ved den fortrinlige måde, han drev den på. I august fødtes 1839 højskolemanden Anders Jørgensen, 1843 gartneren F. Ulriksen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomtén Slynget vejby.

Gårdene ligger dels langs bygaden, dels ved en fortelignende vejudvidelse ved kirken. Der er et gadekær på forten. Bygaden går fra øst mod vest, hvorefter den går mod nord. Kirken ligger i den nordlige del af byen. Husene ligger dels mellem de to bydele og syd for kirken.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☐ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1789 figur: Stjerneudskiftning.

d. Udflytning

- ☐ ved udskiftningen
☒ efter udskiftningen 5 gårde.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 3

vangelag med Mullerup.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Tunneldal og hedeslette mod syd og sydøst.

jordbund: Moræneler med ferskvandstørv og -sand mod sydvest.

naturlig afgrænsning: Grænsen mod Hannesborg er ikke naturlig.

- ☐ overvejende
☒ overvejende agerjord med større indhold af eng
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Omkring 40% af gårdene er flyttet ud, den ene tilsyneladende kun få meter mod syd. Tre gårdtomter er frilagt, men ellers er der bygget en del huse langs bygaden. Vejforløbet er bevaret og en del af forten syd for kirken er der endnu. Hussamlingen syd for kirken er der endnu.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En del udskiftningshegn er bevaret.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

STATISTIK

Areal: 419 ha. 260 tdr.1., hvoraf 50% er opdyrket i 1682.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	127	101	85	1

Bebyggelsesenheder:

	1568-72	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	16	13	15	16	13	14	18
Huse:		6	7		19		
Huse m/ jord:				2		50	44
Huse u/ jord:				4		8	23
I alt:	16	19	22	22	32	72	85

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(53%) 1664	1	4	9	9,1
(60%) 1688	4	10	2	6,3
(58%) 1844	7	6	1	4,1
(61%) 1903	12	5	1	4,0

Folketal:

	1787	1845 ¹⁾	1901
Voksne:	162	394	279
Børn:	54	176	126
I alt:	216	576	405

1) Incl. Mullerup.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	6		5	1	4	6		
1844	13	25				28	1	5
1903	18	66						1

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 419 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 60%. Byen havde da trevangsbrug og takseredes på grund af den intensive udnyttelse ret højt til 101 tdr.htk. i 1684 mod 85 tdr. i 1844. Af det oprindelige ejerlav er udparcelleret en række torpbebyggelser: Kissendrup, Langtved, Mullerup, Grydstrup og Hagendrup. De to sidstnævnte blev i henholdsvis 1500 og 1700-tallet lagt under nabohovedgården Skovsbos marker. Senere blev de to ejerlav udlagt til en avlsgård Hannesborg.

Flødstrup stjerneudskiftedes i 1789 og siden er 5 gårde udflyttet.

Byen domineredes i senmiddelalderen af kron- og kirkegods. Under Nyborg len hørte i 1537 6 selvejergårde. Dalum kloster havde i 1533 en gård. Foruden præstegården havde sognekirken 2 gårde. Endnu i 1664 var kronens dominans urokket. Den indensogns hovedgård Rørbæk havde da 4 gårde og 6 huse i byen. I 1802 havde Rørbæk 5 egaliserede gårde og 12 egaliserede huse med jord, medens Skovsbo havde henholdsvis 3 egaliserede gårde og 9 egaliserede huse med jord. Herudover havde Juelsberg og den anden indensogns hovedgård Ristinge gods i byen. Overgangen til selveje skete i flere etaper, men var stortset tilendebragt i 1903.

Antallet af gårde var i 1500-1600-tallet 15-16, men synes herefter at falde til 13 i 1774 formentlig i forbindelse med egaliseringen. I forbindelse med overgangen til selveje stiger gårdtallet i normalt omfang. Antallet af huse var allerede højt i 1700-tallet som følge af de nærliggende hovedgårdes hoveribehov. I løbet af det 19. årh. ekspanderer hus- og befolkningstal i normal omfang.

Gårdene var i 1684 af normal størrelse. Der synes aldrig at være foretaget mere end lodsejervise egaliseringer i landsbyen.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

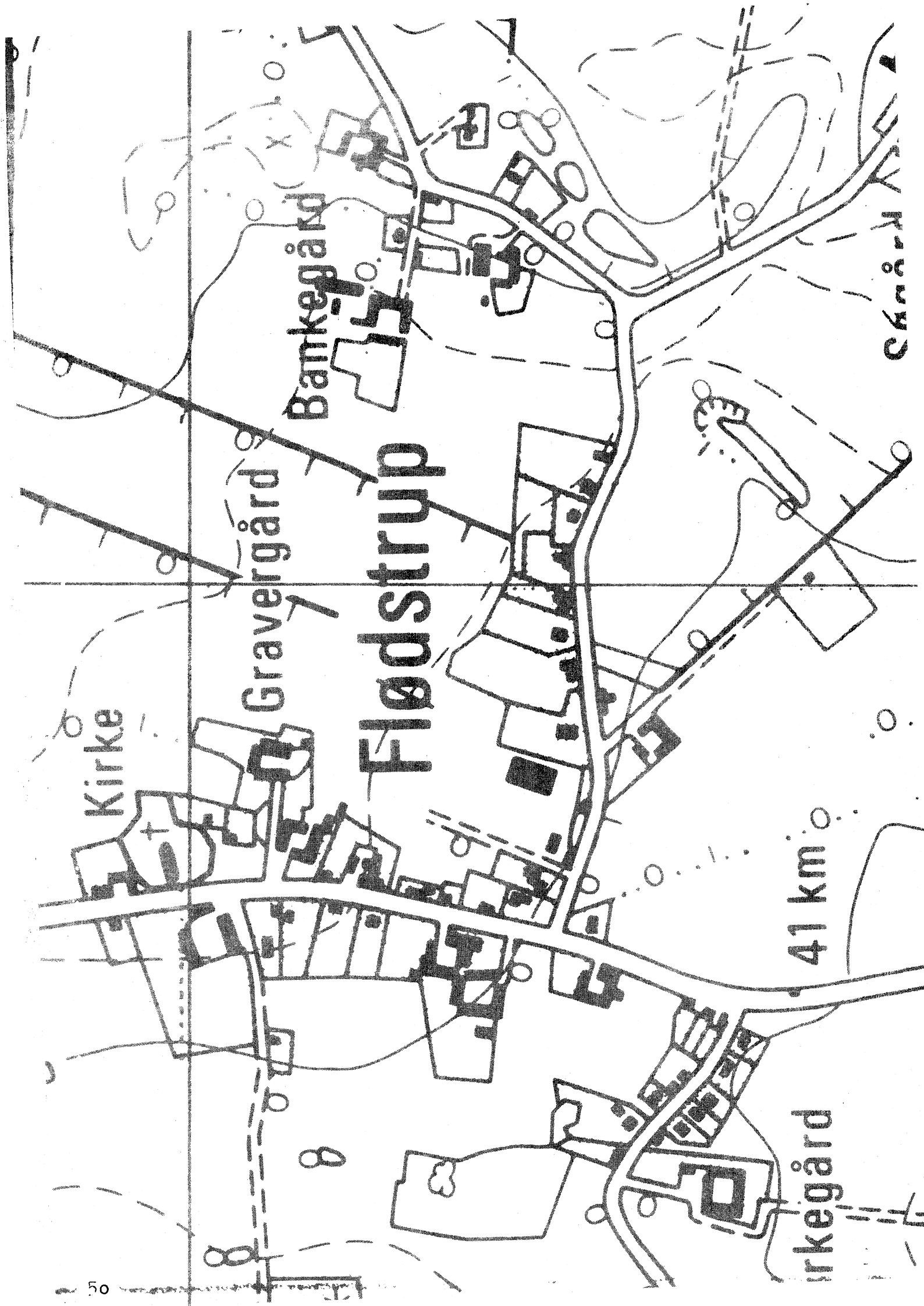
Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: ☐Interesse: ☒Stor
interesse: ☐Særlig
interesse: ☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse.

1. Anlægstype. Den middelstore kirke-adelby af vikingetids-middelalder navnetypen -torp er centralplaceret i sit ejerlav og har agerorientering. Byformen er slynget vejby. Af det oprindeligt meget store ejerlav er senere udskilt en række torper, hvoraf to (Grydstrup og Hagendrup) senere lagdes under Skovbos hovedgårdsmarker.
2. Udviklingstype. Byen domineredes i senmiddelalder af kirke- og selvejergods. Endnu i 1664 var kronen dominerende besidder. De inden-
sogns hovedgårde Rørbæk og Risinge kom kun til at spille en mindre rolle og byen oplevede kun lodsejervise egaliseringer. En trinvis overgang til selveje ledsagedes af ekspansion i normalt omfang.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig forholdsvis typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse.

1. Bytomten er delvis bevaret.
2. Kulturlandskabet har bevaret en del udskiftningshegn samt en sø.
3. Særlige relikter: kirke.
4. Arkæologiske interesser: 3 frilagte gårdtomter.

Bankegård

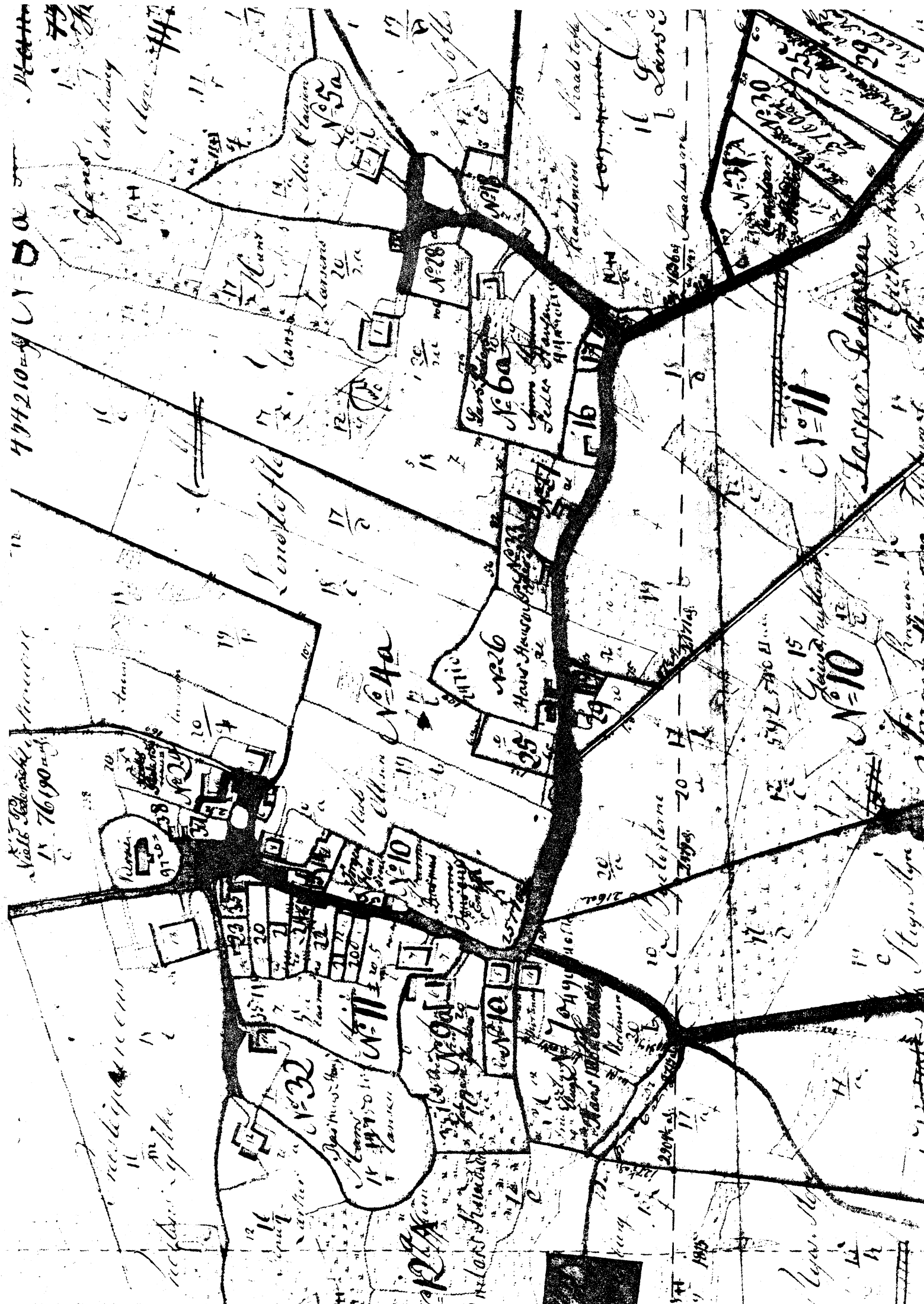
Gravergård

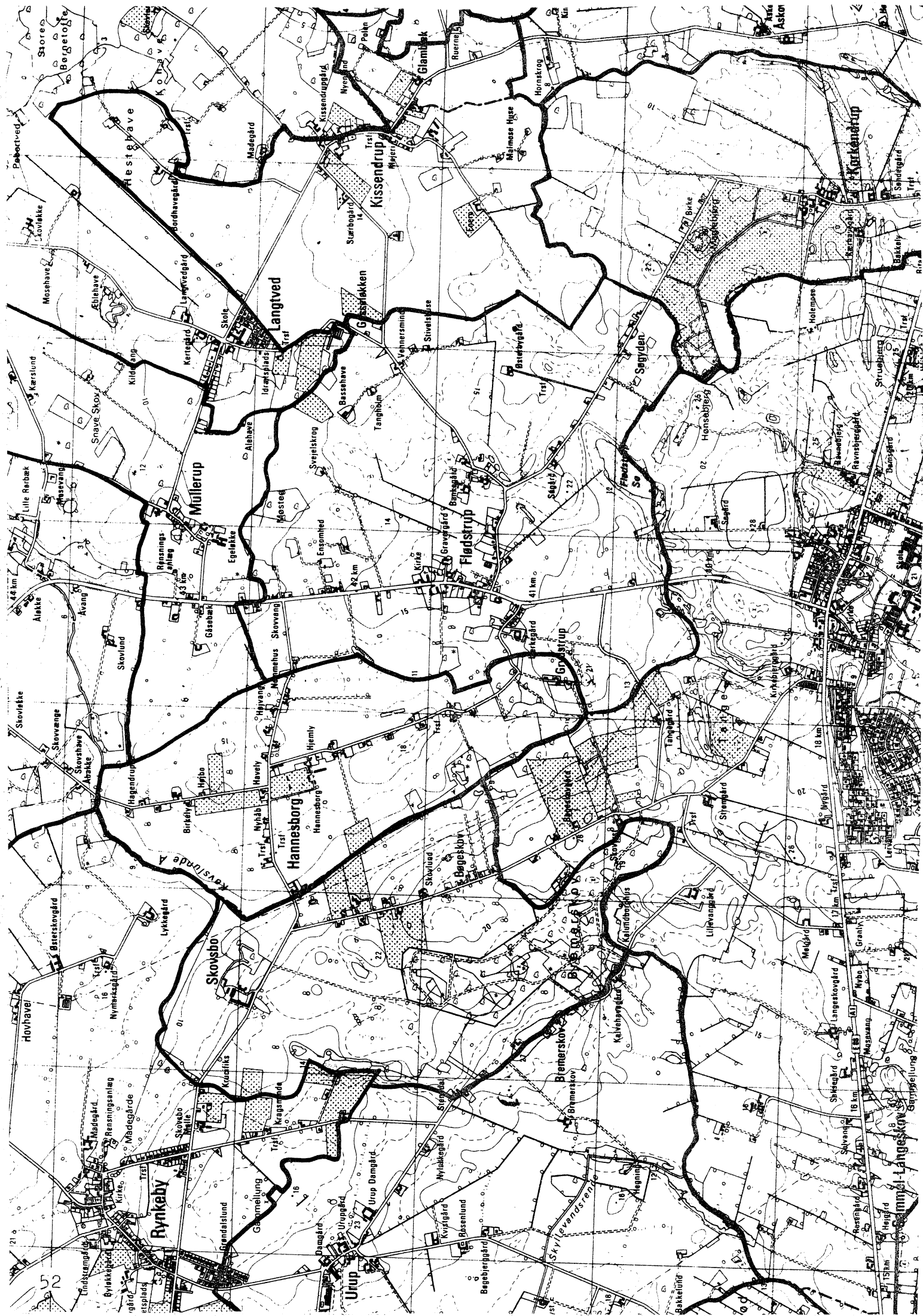
Flødstrup

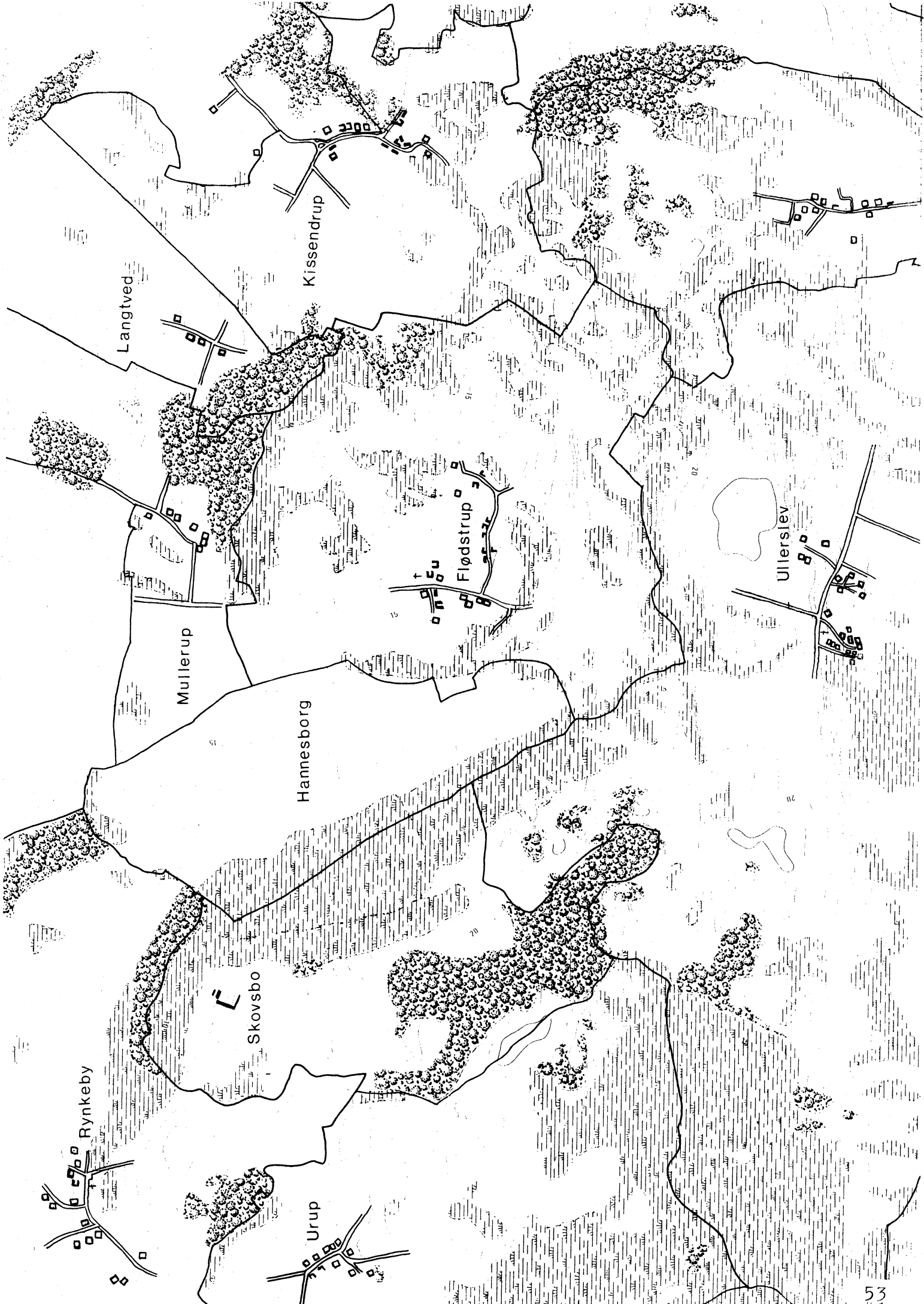
Kirke

41 km.

rkegård

KISSENDRUP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Navn: Kissendrup	Navnetype: -torp.
-------------------------	--------------------------

Bemærkninger:

Kissendrup er nævnt første gang 1408 i formen Keszendrup. Forleddet er rimeligvis det kristne, i Danmark fra 12. årh. kendte kvindenavn Kristina. Efterleddet er torp, glde. thorp, som betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstype: Udflytterbebyggelse	Anlæggelsestidspunkt: Middelalder
--	--

Bemærkninger:

En udflytterbebyggelse er en landsby, som er anlagt ved udflytning fra en adelby. Adelbyen er i dette tilfælde Flødstrup.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerlsev	Flødstrup

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tømten Slynget vejby.

De gårde der ligger tilbage i byen efter udskiftningen ligger langs den nord-sydgående bygade. Der er aftegnet enkelte huse mellem gårdene.

b. Placering i forhold til by-marken

☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering

☐ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Ved udskiftningen udparcelleret Kissendrupgård.

c. Udskiftning

år: 1791 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning

☐ ved udskiftningen

☒ efter udskiftningen 8 gårde

ØKONOMI

a. Vangesystem driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1

vangeantal: 3

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade.

jordbund: Overvejende moræneler

naturlig afgrænsning: Ejerlavet er ikke naturligt afgrænset mod Langtved og dele af grænsen til Kissendrupgård.

☒ overvejende agerjord

☐ overvejende med større indhold af

☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☐ delvis bevaret☒ opløst og nybebygget

Omkring 90% af gårdene er flyttet ud. Udflytningsprocenten kan være mindre, hvis gård nummer 9 og 8 ikke er udflyttet. Vejforløbet er bevaret. Der er bygget huse langs bygaden i den oprindelige tomt.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

STATISTIK

Areal: 400 ha. 725 tdr.l., hvoraf 37% var opdyrket i 1682.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	79	63	64	

Bebyggelsesenheder:

	1568-72	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	12	10	12	10	10	12	13
Huse:		1	4		16		
Huse m/ jord:				8		26	30
Huse u/ jord:				2		3	9
I alt:	12	11	16	14	26	41	52

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(67%) 1664	4	3	5	6,6
(60%) 1688	4	4	2	6,3
(58%) 1844	9	2	1	4,4
(62%) 1903	9	4	-	4,4

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	80	180	160
Børn:	44	82	64
I alt:	124	262	224

2) Glambæk beliggende i Avnslev sogn, men Kissendrup ejerlav er medregnet.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664			2	1	8	2	2	1
1844	9	13			1	8	2	8
1903	12	36				3	1	

Udviklingsbeskrivelse:

Kissendrup takseredes i 1684 til 63 tdr.htk. og i 1844 tilsvarende til 64 tdr. I 1532 bestemtes det, at Kissendrup skov skulle skiftes i bol og præstens del indhegnes ved siden af de jordegne bønders. Byen havde i 1682 trevangsbrug. Kissendrup er formentlig udflyttet og udparcelleret af Flødstrup ejerlav. I kystskovbæltet blev der plads til yderligere ekspansion i form af småbebyggelserne Dinestrup, Visby og Risinge. Den sidste lille landsby blev i 1661 omdannet til hovedgården af samme navn. Mod sydøst udparcelleredes enestegården Glambæk. Marknavne på Stenstrup (nævnt 1682) vidner om en nedlagt landsby. I 1572 omtales gårdene i området simpelthen som "Skovgårde".

Kissendrup blokudskiftedes i 1791 og siden er 8 gårde udflyttet.

I 1408 blev Niels Jensen Bild indført i en gård i Kissendrup. Skt. Knuds kloster erhvervede 1 gård i senmiddelalderen, ligesom Bovense kirke havde 1 gård. Kronen havde i 1537 2 fæstegårde i byen. I 1661 udlagde kronen Risinge til bormester Jens Madsen. Med Risinge fulgte bl.a. Dinestrup, Visby og 4 gårde i Kissendrup. Den anden indensogns hovedgård Rørbæk havde en tilsvarende andel i 1664. Sidst i 1700-tallet var byen delt på bl.a. Juelsberg, Rørbæk (herunder Risinge) og Skovsbo og der var foretaget lodsejervise egaliseringer. I 1844 var overgangen til selveje vidt fremskredet og i 1903 var den næsten afsluttet.

Antallet af gårde var i 1600-1700-tallet 10 (i 1664 er medregnet 2 bolshuse) og steg herefter til 13 i forbindelse med overgangen til selveje. Hustallet var allerede højt i 1700-tallet som følge af de indensogns hovedgårdes hoveribehov. I løbet af det 19. årh. ekspanderede hus- og befolkningstal i normalt omfang.

Gårdene var i 1684 i gennemsnit af normal størrelse. Byen udsattes kun for lodsejervise egaliseringer.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	-------------------------	---------------------------	------------------------

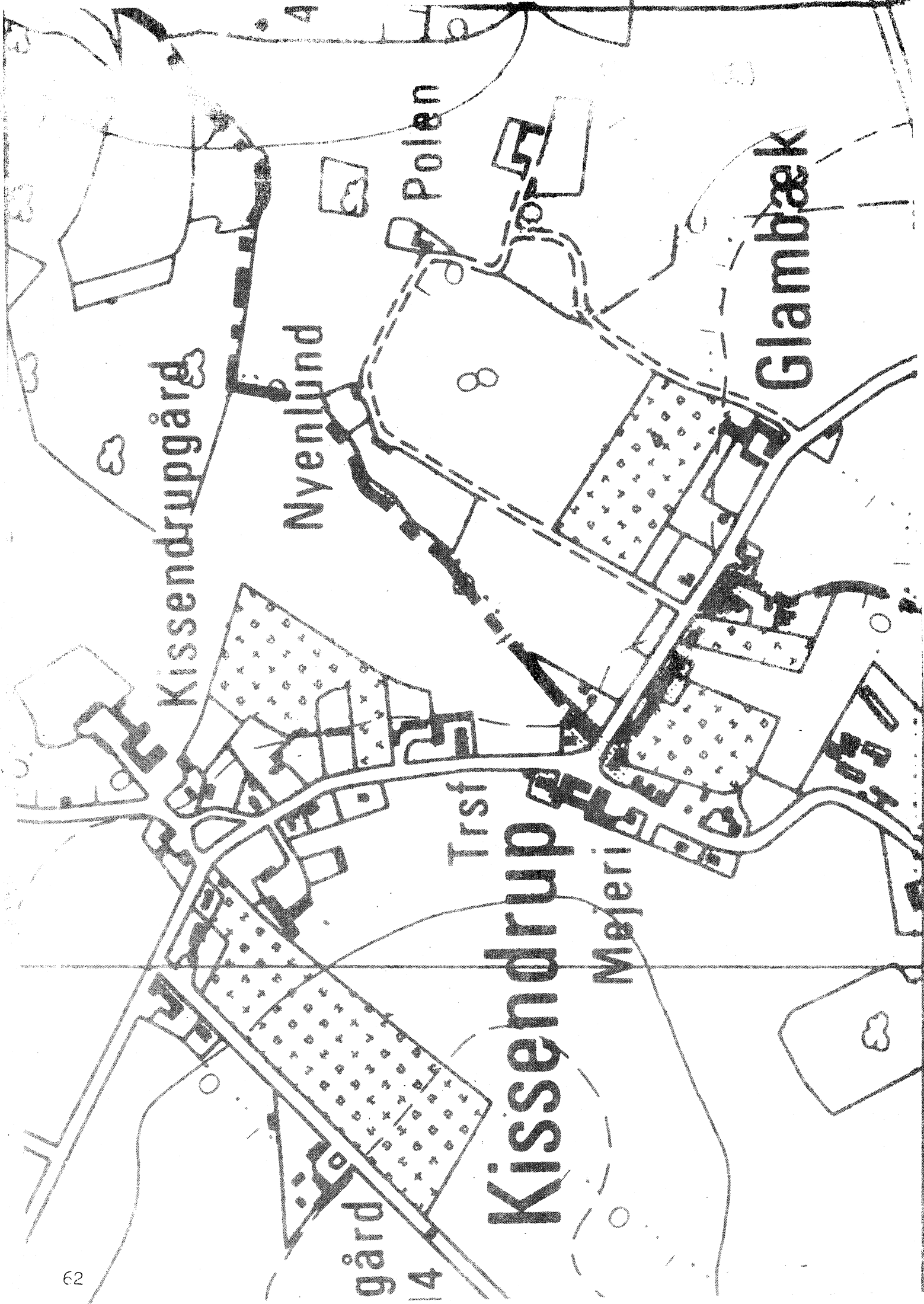
Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: ☐Interesse: ☒Stor
interesse: ☐Særlig
interesse: ☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse.

1. Anlægstype. Den middelstore udflytterby af vikingetids-middelalder navnetypen -torp er centralplaceret i sit ejerlav og har agerorientering. Byformen er den almindeligt forekommende slynget-vejby type. I kystskovbæltet er senere udparcelleret en række småbebyggelser, heriblandt Risinge, der i 1661 oprettedes som hovedgård. Marknavne på Stenstrup vidner om en nedlagt bebyggelse.
2. Udviklingstype. Byen domineredes i senmiddelalderen af kron- og kirkegods. I forbindelse med et krongodsudlæg oprettedes i 1661 hovedgården Risinge med et godstilliggende på bl.a. 4 gårde i Kissendrup ligesom den anden indensogns hovedgård Rørbæk, da havde 4 gårde. Besiddelsesforholdene forblev spredte og der blev kun foretaget lodsejervise egaliseringer.

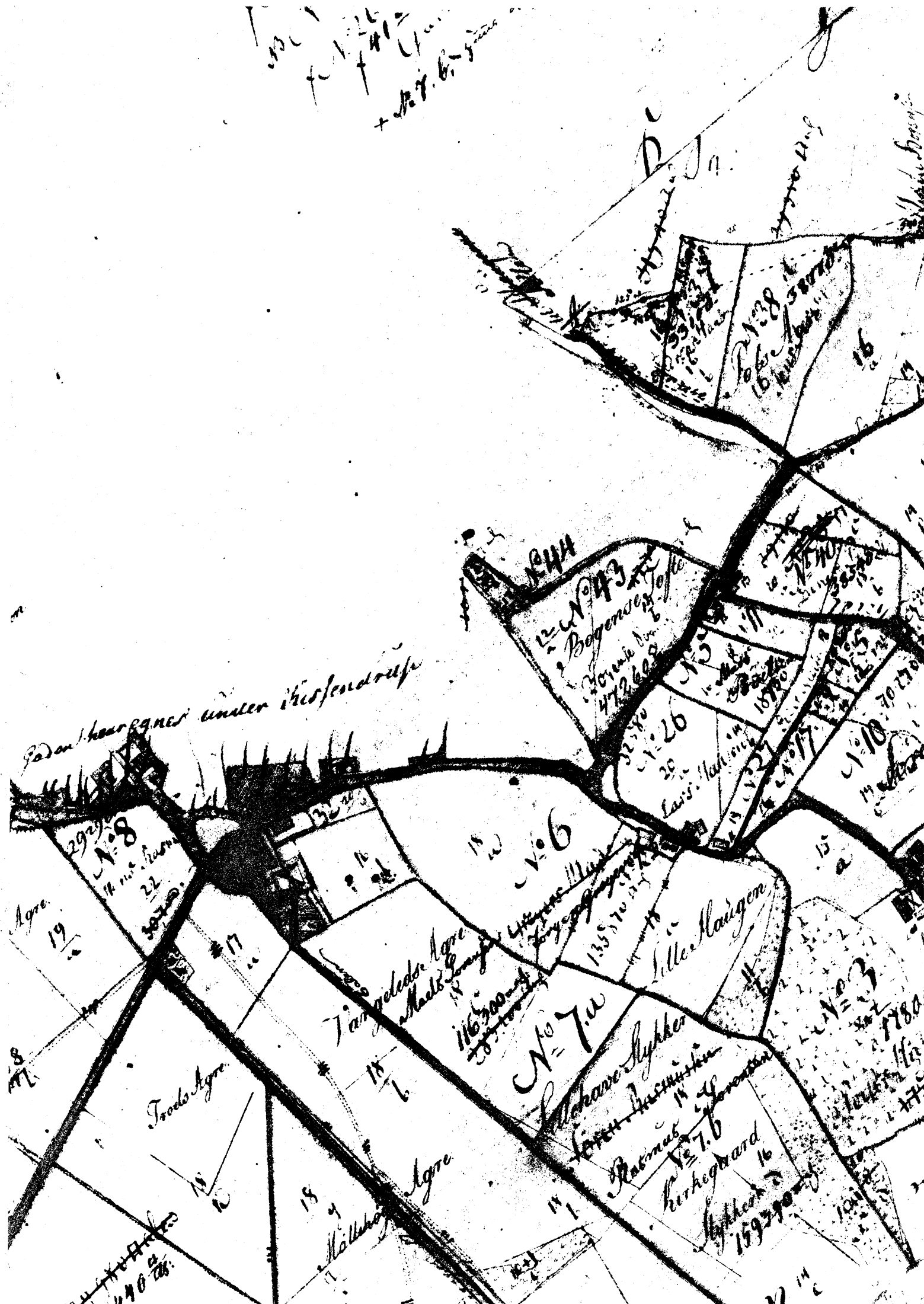
Sammenfattende drejer det sig om en almindelig, forholdsvis typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

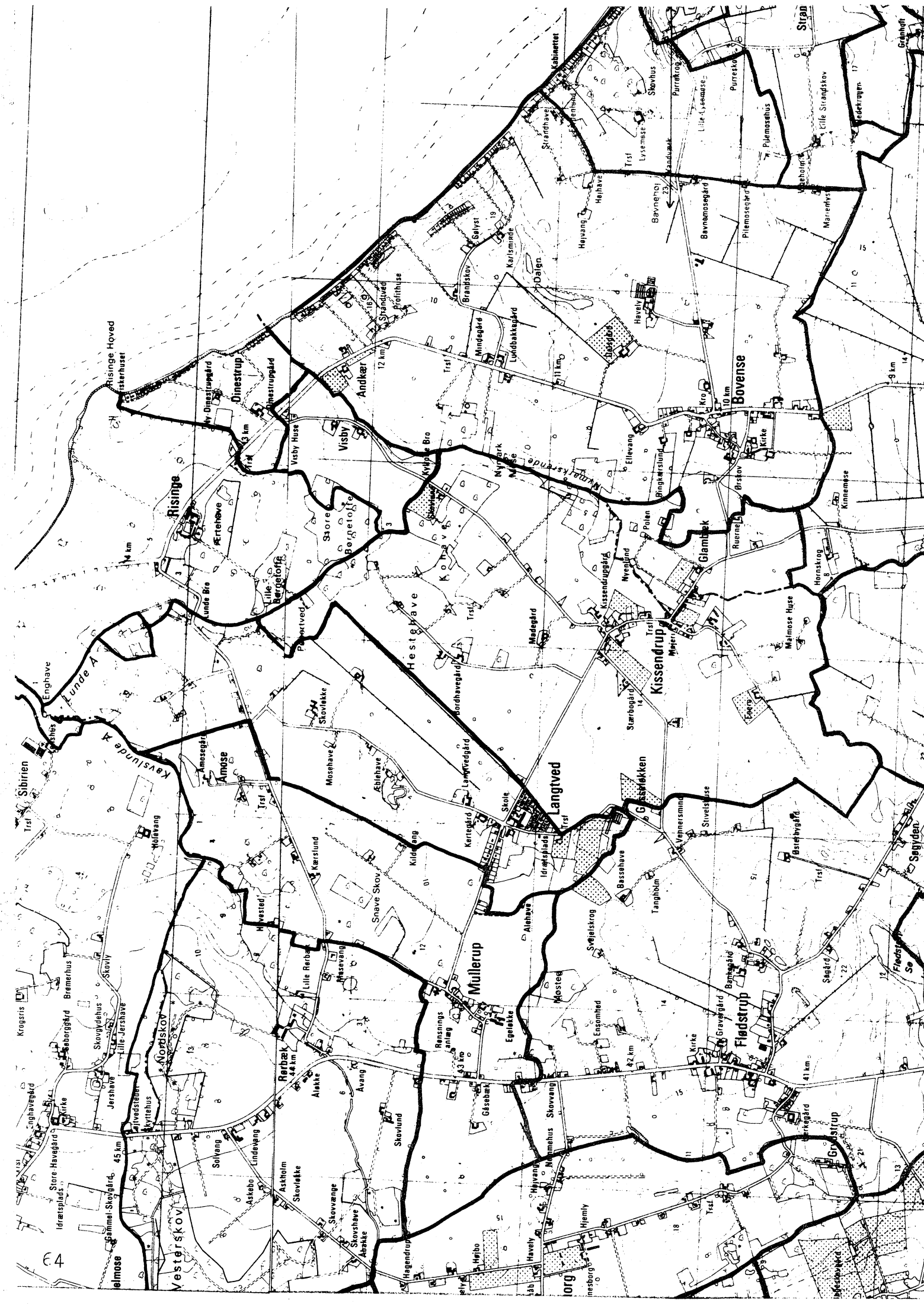
Relikt-vurdering: Interesse.

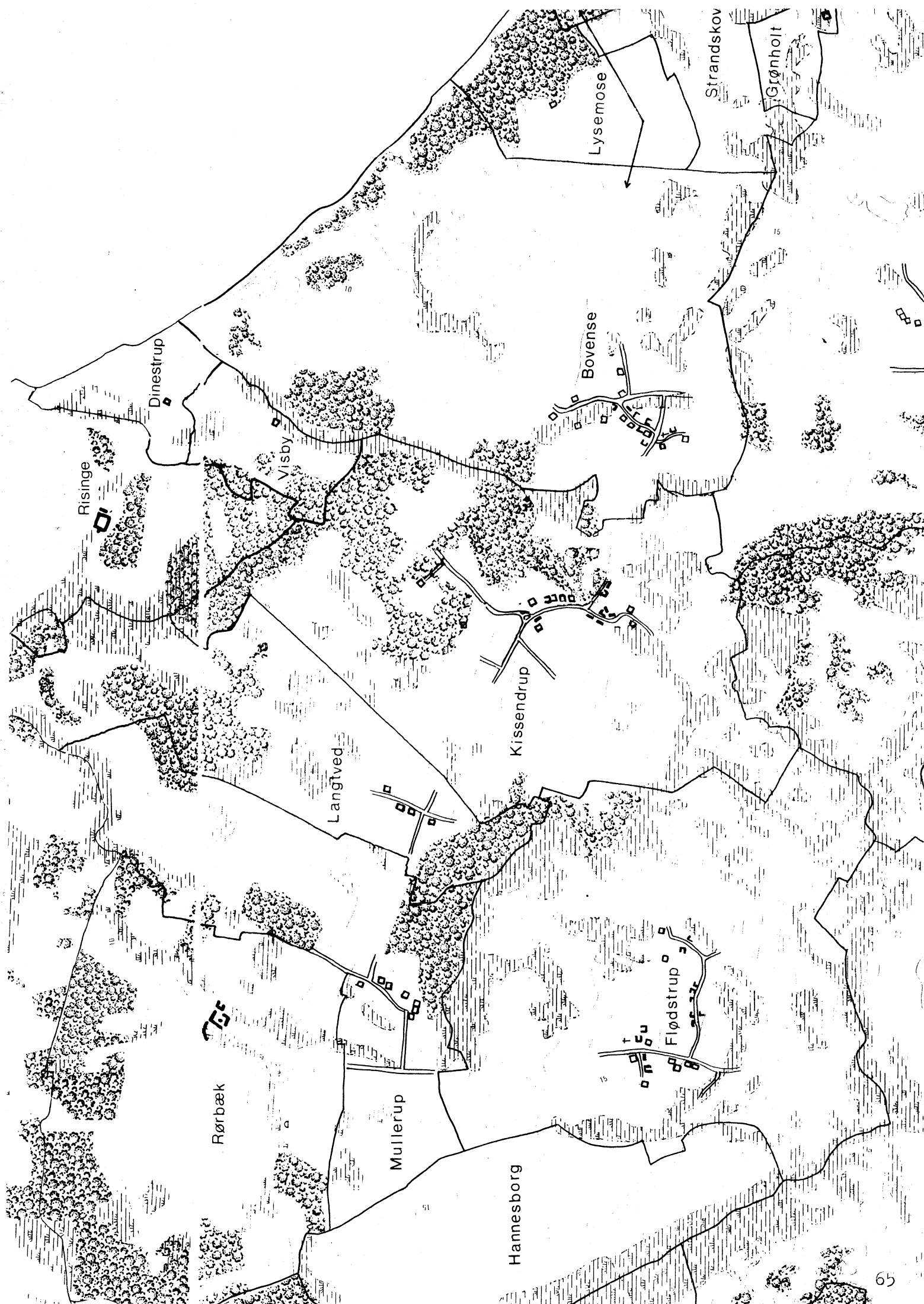
1. Bytomten er opløst og nybebygget.
2. Kulturlandskabet har ikke bevaret hegn af betydning.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: tomten af Stenstrup, en frilagt gårdtomt.

100
+ 10.6.5

Ringe

Dinestrup

Visby

Bovense

Lysemose

Strandskov

Grønholt

Kissendrup

Langtved

Rørbæk

Mullerup

Hannesborg

Flødstrup

LANGTVED

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Navn: Langtved	Navnetype: -tved
-----------------------	-------------------------

Bemærkninger:

Langtved er nævnt første gang o. 1540 i formen Langetuedt. Forleddet er tillægsordet lang. Efterleddet er tved, glda. thwet, som betyder rydning, fældet skov.

Anlægstype: Rydningsby	Anlæggelsestidspunkt: Middelalder
-------------------------------	--

Bemærkninger:

En rydningsby er en landsby, som er anlagt i middelalderen efter forudgående skovrydning på stedet.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slynget vejby.

De tre nordligste gårde ligger tæt op ad bygaden, mens den sydligste ligger trukket lidt tilbage. De få huse der er aftegnet ligger mellem gårdene.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☒ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1799 figur: Strimmeludskiftning.

d. Udflytning

- ☒ ved udskiftningen 1 gård.
☐ efter udskiftningen

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1
 vangeantal: 3+ 1 vang med skovløggen.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade.

jordbund: Overvejende moræneler.

naturlig afgrænsning: Ejerlavet er ikke naturligt afgrænset mod Mullerup og Kissendrup.

- ☐ overvejende
☒ overvejende agerjord med større indhold af skov
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☒ velbevaret☐ opløst☐ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Kun en af de fire gårde er flyttet ud og dens tomt er frilagt. Selve bytomten er ikke blevet nybebygget i særlig høj grad, men der er bygget en del huse vest og sydøst for bygaden. Vejforløbet og dele af tofteskellene til Kertegård og Langtvedgård er bevaret.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevarsareal☒ størsteparten opdyrket

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

STATISTIK

Areal: 202 ha. 366 tdr., hvoraf 33% er opdyrket i 1682.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	41	28	33	

Bebyggelsesenheder:

	1537	1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	6	6	5	5	4	8	9
Huse:		2	1	1	3		
Huse m/ jord:						9	14
Huse u/ jord:						3	7
I alt:	6	8	6	6	7	20	30

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
(60%) 1664	-	3	2	8,2
(60%) 1688	2	3	-	5,6
(38%) 1844	5	3	-	4,6
(67%) 1903	6	3	-	3,4

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	32	72	122
Børn:	23	53	39
I alt:	55	125	161

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664					5	1		
1844	8	11				1		
1903	9	21						

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 202 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 33%, hvilket er i overensstemmelse med bebyggelsens karakter af skovrydningsby. Endnu i 1664 takseredes byen skove til 62 svins olden. Byen havde i 1682 treårig rotation, men 4 vange, hvoraf den ene dog udelukkende bestod af skovløkker. På grund af den ekstensive udnyttelse takseredes byen i 1684 ret lav til 28 tdr.htk. mod 33 tdr.htk. i 1844. Langtved er formentlig udparcelleret fra Flødstrups oprindelige ejerlav. Længere ude mod kysten opstod endnu en bebyggelse, Risinge, der i 1661 blev til hovedgården af samme navn.

Langtved strimmeludskiftedes i 1799 og siden er 1 gård udflyttet.

Hele byen på 6 gårde tilhørte i 1537 kronen. Formentlig har kronen i middelalderen ejet hele kystskovbæltet i området. I 1661 blev hele byen udlagt sammen med Risinge til borgmester Jens Madsen. Endnu i 1759 ejede Risinge 2 gårde og 4 huse og samme år forenedes Risinge med den anden indensogns hovedgård Rørbæk. I 1802 havde Rørbæk hele byen bestående af 4 egaliserede gårde a 7-5-1-2½ tdr. htk. og 4 huse med hver 2 skpr. jord. Overgangen til selveje skete tidligt og var allerede afsluttet i 1844.

Antallet af gårde dalede fra 6 til 4 i løbet af 1600-1700-tallet, for herefter at stige til det dobbelte i forbindelse med overgangen til selveje. Hus- og befolkningsvæksten i det 19. årh. overstiger ligeledes det normale. Gårdene var i 1684 i gennemsnit lidt under normalstørrelse. Byen kan muligvis opfattes som klassevis egaliseret i 1664. Inden 1802 egaliseredes byen på ny på ét hartkornsniveau.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐

Landsbytypologisk vurdering: Interesse.

1. Anlægstype. Den lille skovrydningsby af middelaldernavnetypen -tved er randplaceret i sit ejerlav og har ager/skov orientering. Byformen er den almindelige forekommende slynget-vejby type. Ejerlavet var endnu i 1600-tallet stærkt præget af skov. I det ydre kystskovbælte udparcelleredes den lille landsby Risinge, der i 1661 blev til hovedgården af samme navn.
2. Udviklingstype. Byen tilhørte i senmiddelalderen kronen, der afhændede den i 1661 sammen med Risinge. Byen fulgte herefter de inden-sogns hovedgårde Rørbæk og Risinge og egaliseredes i løbet af 1700-tallet. En tidlig overgang til selveje ledsagedes af en voldsom ekspansion.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse.

1. Bytomten er for så vidt velbevaret, men afgørende præget af nybyggeri.
2. Kulturlandskabet har ikke bevaret hegn af betydning.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: 1 frilagt gårdtomt.

Kildevang

Kertegård

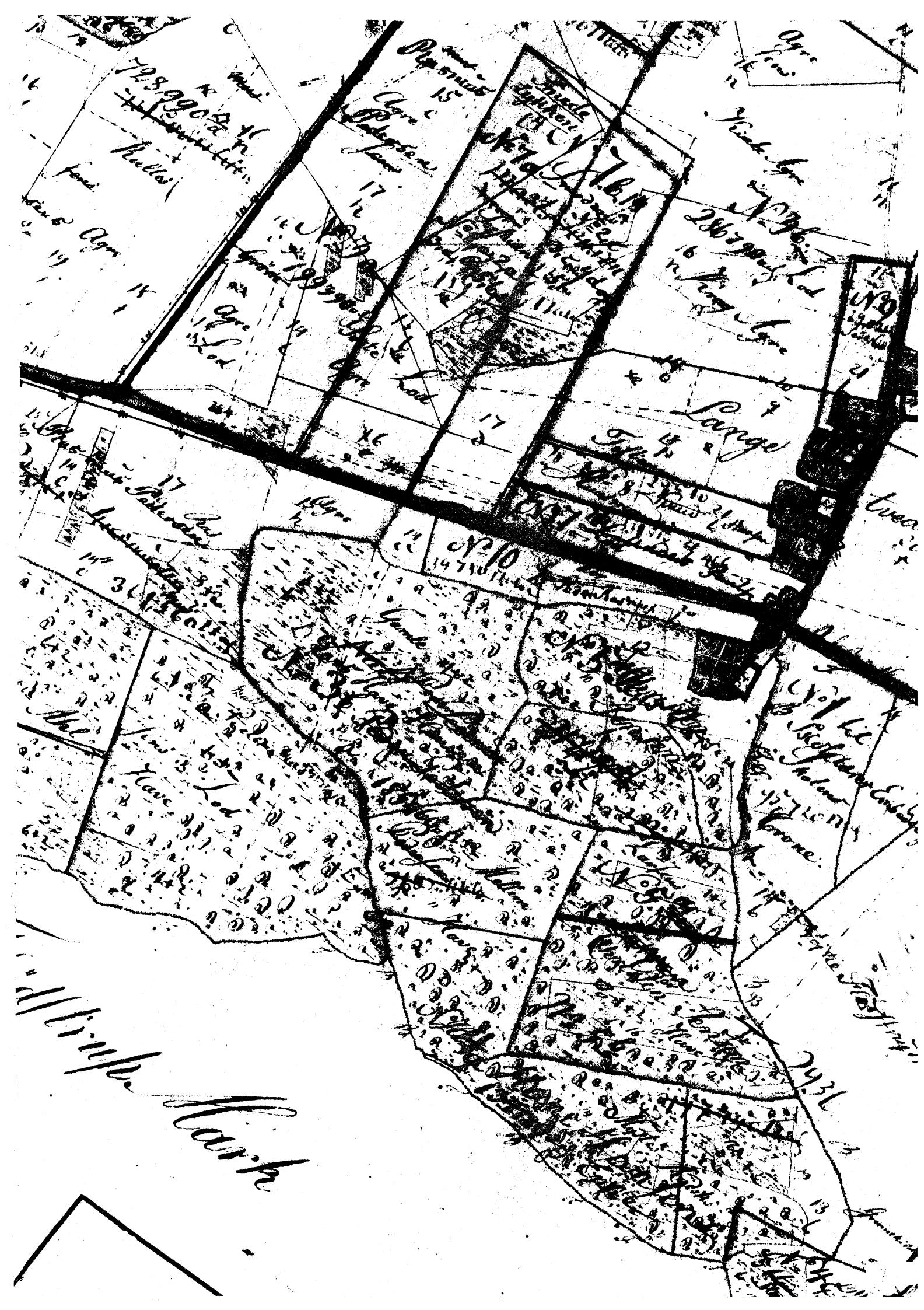
Langtvedgård

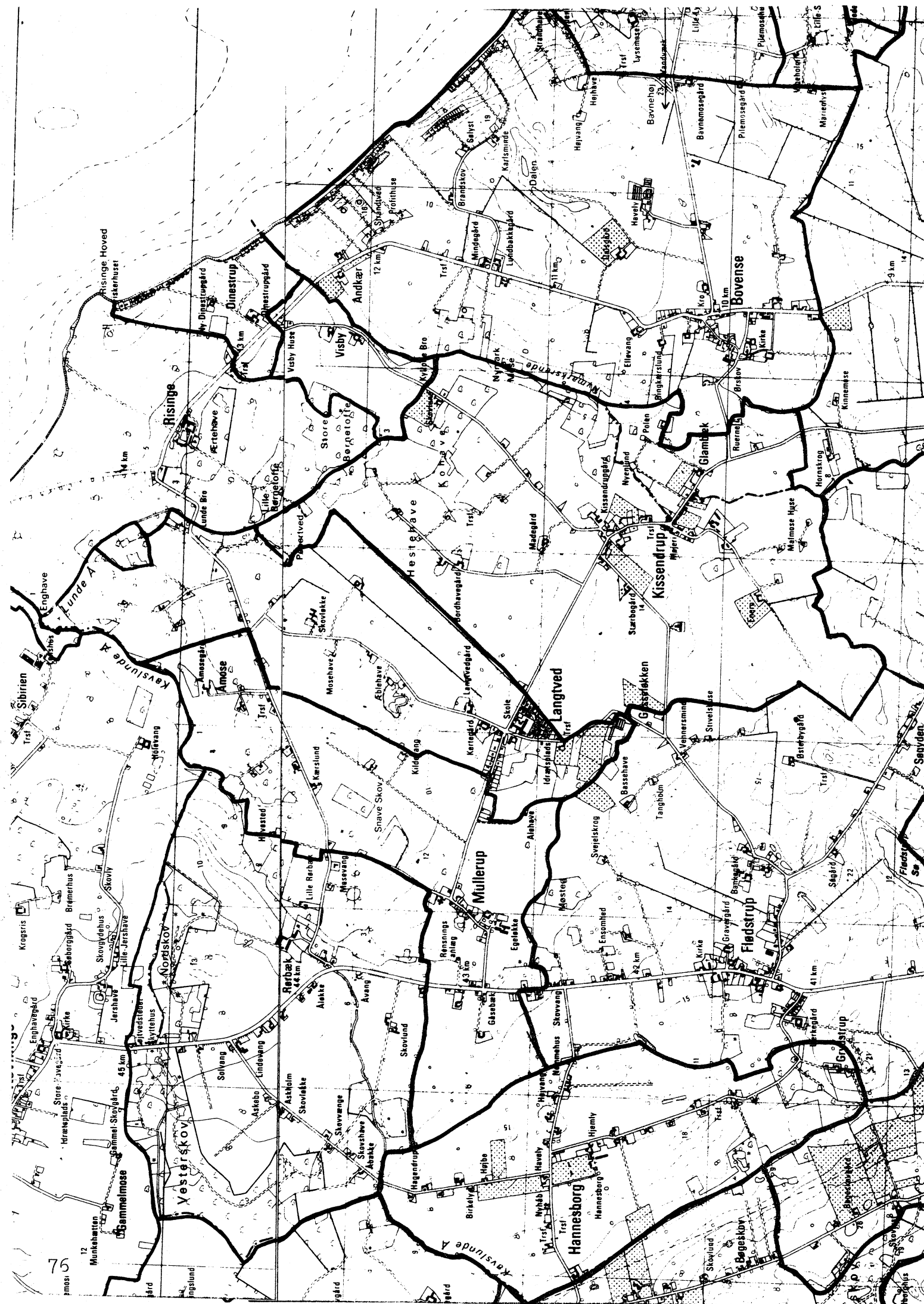
Skole

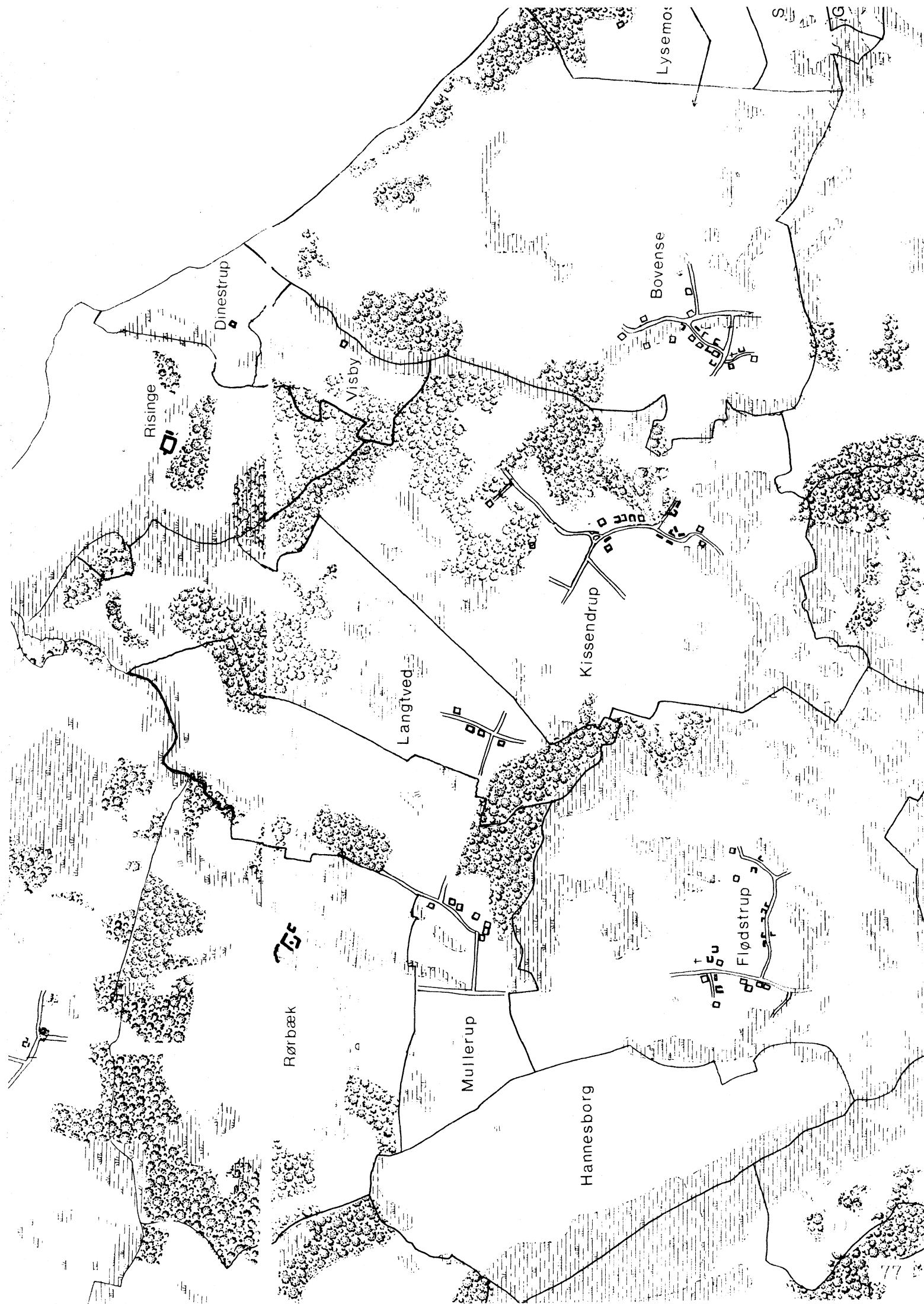
Idrætsplads

Langtved

Trsf

MULLERUP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Navn: Mullerup	Navnetype: -torp
--------------------------	----------------------------

Bemærkninger:

Mullerup er nævnt første gang o. 1540 i formen Mulleroppe. Forledet er navneordet, gl'da. muld, mold, som betyder muld. Efterleddet er torp, gl'da. thorp, som betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstype: Udflytterbebyggelse	Anlæggelsestidspunkt: Middelalder
Bemærkninger: En udflytterbebyggelse er en landsby, som er anlagt ved udflytning fra en adelby.	

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slynget vejby.

Gårdene ligger op til den nordvest sydøstgående bygade. I den sydlige del ligger der en dobbeltgård. Husene ligger spredt mellem gårdene.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☒ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1799 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning

- ☒ ved udskiftningen 1 gård
☒ efter udskiftningen 1 gård

ØKONOMI

a. Vangesystem driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1

Vangelag med Flødstrup. vangeantal: 3

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade med tunneldal mod nord.

jordbund: Overvejende moræneler.

naturlig afgrænsning: Mullerup er ikke naturligt afgrænset med Rørbæk hdg. og Langtved.

- ☐ overvejende
☐ overvejende med større indhold af
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Omkring 30% af gårdene er flyttet ud. Vejforløbet og enkelte tofteskel er bevaret. Der er dog bygget huse langs det meste af bygaden.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

c. Ressourceområde

☐ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

STATISTIK

Areal: 228 ha. 413 tdr.l., hvoraf 55% var opdyrket i 1682.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	84	40	44				
Bebyggelsesenheder: Incl. Kærslund							
		1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:		3	7	7	7	8	10
Huse:			7		8		
Huse m/ jord:				3		16	25
Huse u/ jord:				3			9
I alt:		3	14	13	15	24	44
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit			
(33%) 1664	2	1	4	12,5			
(83%) 1688	1	6	-	5,6			
(50%) 1844	5	3	-	4,5			
(80%) 1903	8	2	-	3,3			
Folketal:							
	1787	1845 1)	1901				
Voksne:	53	394	(115)	137			
Børn:	23	176	(40)	34			
I alt:	76	570	(155)	171			

1) Incl. Flødstrup.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Flødstrup

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664					6	6	1	1
1844	7	1			1	15		
1903	10	27				7		

Udviklingsbeskrivelse:

Af det omkring 1800 228 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 55%. Ejerlavet er dog muligvis mindsket i den mellemliggende periode, som følge af hovedgården Rørbæks ekspansion. Mullerup havde trevangsbrug og vanglag med moderbyen Flødstrup. I 1684 takseredes hartkornet til 40 tdr. htk. og i 1844 til 44 tdr.htk. I forhold hertil er landgildehartkornet fra 1664 påfaldende højt, muligvis fordi Mullerup omkring 1600 husede en landsbyvæbnergård. I 1664 var en af landsbyens gårde, formentlig den tidligere hovedgård, på 24 tdr.htk. Mullerup er udflyttet og udparcelleret fra Flødstrup ejerlav. Senere er landsbyen Rørbæk udparcelleret af Mullerup. I løbet af 1600-tallets første del op slugtes landsbyen af hovedgården af samme navn. Hovedgården Rørbæk synes ligeledes at have gjort indhug i Mullerups ejerlav. Mod nord omtales enestegården Kærslund fra senmiddelalderen.

Mullerup blokudskiftedes i 1799 og siden er 2 gårde udflyttet.

Under Nyborg hørte i 1537 2 kronfæstegårde i byen. I 1664 dominerer de to indensogns hovedgårde Rørbæk og Risinge. Sidstnævnte oprettedes i 1661 i forbindelse med krongodsudlæg. I 1759 forenedes de to hovedgårde, hvorved byen samledes på en besidders hånd. I 1802 havde godset 6 egaliserede gårde a 7-1-1-2 $\frac{1}{6}$ tdr. samt 7 huse a 2 skpr. htk. i Mullerup, hvortil kom gården Kærslund. I 1844 var overgangen til selveje stort set afsluttet for gårdenes vedkommende, medens der endnu var adskillige fæstehuse i 1903.

Antallet af gårde i selve Mullerup lå fra 1600-tallet og endnu i 1802 på 6 (i 1610 skattemandtallet mangler de skattefri indensogns ugedagstjenere til Rørbæk). I forbindelse med overgangen til selveje stiger gårdtallet i normal omfang. Som følge af de nærliggende hovedgårde var hustallet allerede højt i 1600-tallet, ligesom hus- og befolkningsekspansionen i det 19. årh. var særdeles markant. Gårdene var i 1684 gennemsnitlig lidt under normalstørrelse. Byen synes egaliseret første gang mellem 1664 og 1684 og anden gang mellem 1684 og 1802.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Plødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

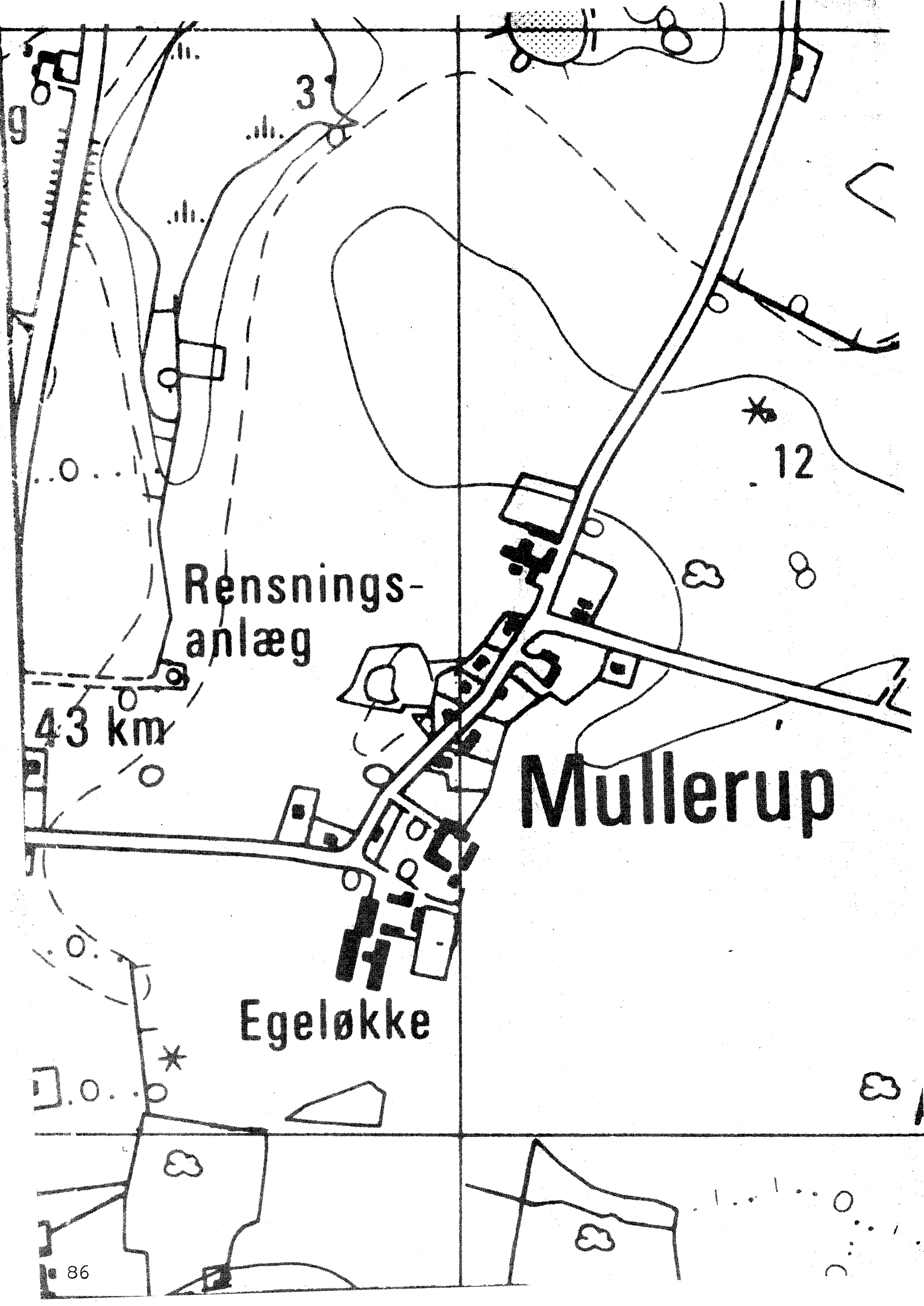
☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** Stor interesse.

1. Anlægstype. Den lille udflytterby af vikingetids-middelaldernavnetypen -torp er randplaceret i sit ejerlav og har ager/skov orientering. Byformen er den almindeligt forekommende slynget-vejby type. Af ejerlavet er senere udparcelleret landsbyen Rørbæk, der i 1600-tallet opslugtes af hovedgården Rørbæk. Senere har Rørbæk gjort indhug i Mullerups ejerlav. Mod nord omtales allerede i senmiddelalderen enestegården Kærslund.
2. Udviklingstype. Landsbyen samledes i 1600-1700-tallet under de indensogns hovedgårde Rørbæk og Risinge, der fra 1759 havde fælles ejer. Landsbyen egaliseredes 2 gange og fik et stort indslag af huse som følge af hovedgårdens nærhed. Overgangen til selveje skete i flere etaper og ledsagedes af kraftig ekspansion.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med flere udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse.

1. Bytomten er delvis bevaret, men præget af husbyggeri.
2. Kulturlandskabet har ikke bevaret hegn af betydning.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: 3 frilagte gårdtomter.

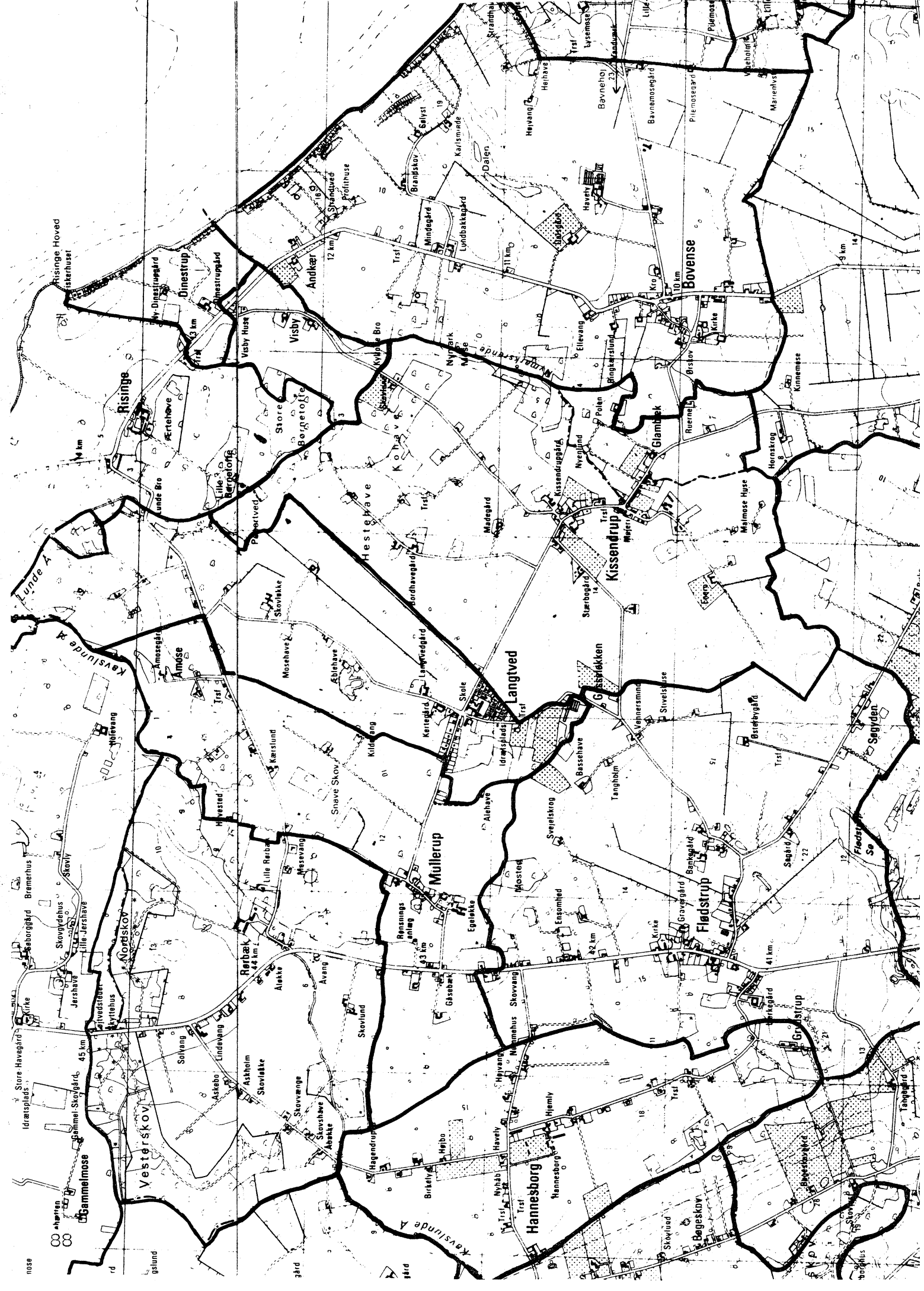
Rensnings-
anlæg

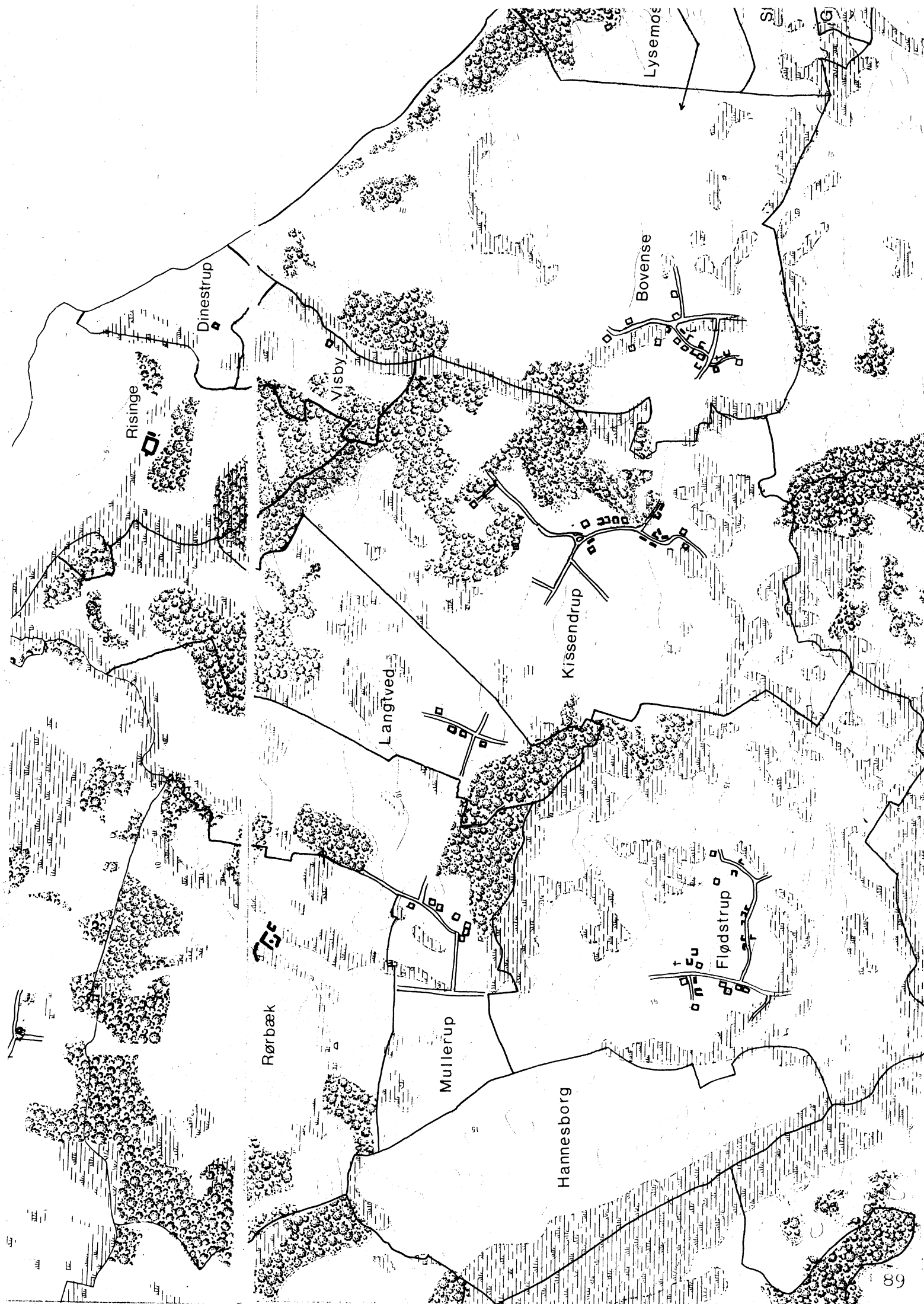
43 km

Egeløkke

Mullerup

[illegible]

PÅRUP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
-----------------	--------------------------------	----------------------------------	-----------------------------

Navn: Pårup	Navnetype: -torp.
---------------------------	---------------------------------

Bemærkninger:

Pårup er nævnt første gang 1408 i formen Paderup. Forleddet er mandsnavnet eller tilnavnet, gl'da. Pa. som betyder påfugl. Efterleddet er torp, gl'da. thorp, som betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstype: Udflytterbebyggelse	Anlæggelsestidspunkt: Middelalder
---	---

Bemærkninger:

En udflytterbebyggelse er en landsby, som er anlagt ved udflytning fra en adelby. Adelbyen er i dette tilfælde Ellinge.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slynget vejby.

De fire gårde ligger langs den nord-sydgående bygade. De få huse der er ligger ved bygaden syd for gårdene.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1796 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning

- ☐ ved udskiftningen
☒ efter udskiftningen 2 gårde.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1
 vangeantal: 3

Dyrkningsfællesskab med Ellinge, vangelag med Refsvindinge.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Hedeslette

jordbund: Blanding af moræner -grus og ferskvandsdynd.

naturlig afgrænsning:

- ☐ overvejende
☒ overvejende agerjord med større indhold af eng
☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ellinge

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

50% af gårdene er flyttet ud og deres tofter er frilagte. Vejforløbet er bevaret men rettet en del ud.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

Enkelte udskiftningshegn bevaret.

c. Ressourceområde

☒ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☐ størsteparten opdyrket

Engareal bevaret mod syd.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ellinge

STATISTIK

Areal: 123 ha 223 tdr.1., hvoraf 53% er opdyrket i 1682.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	70	26	20				
Bebyggelsesenheder:							
		1600-10	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:		3	5	3	4	5	3
Huse:		4	2		5		
Huse m/ jord:				2		12	9
Huse u/ jord:				1			1
I alt:		7	7	6	9	17	13
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit			
(40%) 1664	2	-	3	14,0			
(66%) 1688	-	2	1	8,3			
(60%) 1844	3	2	-	3,3			
(33%) 1903	1	2	-	5,2			
Folketal:							
	1787	1845	1901				
Voksne:	53	74	49				
Børn:	31	49	22				
I alt:	84	123	71				

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ellinge

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664							5	2
1844	3	8			1	4	1	
1903	3	10						

Udviklingsbeskrivelse:

Af det omkring 1800 123 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket ikke mindre end 53%. Bygrænsen til Ellinge fastlagdes dog først endeligt ved udskiftningen, idet Pårup havde integreret dyrkningsfællesskab med moderbyen Ellingen. På grund af den intensive udnyttelse takseredes Pårup i 1684 ret højt til 26 tdr.htk. mod 20 tdr.htk. i 1844. Byens skove takseredes i 1664 til 23 svins olden.

Byen blokudskiftedes i 1795 og siden er 2 gårde udflyttet.

I 1408 indførtes Niels Jensen Bild i alt det gods, som lå til Pårup hovedgård. Omkring 1500 omtales Pårupgård enemærke og enemærkeskov (muligvis er der en forbindelse til det indhegnede vænge, der fandtes ved Pårup i 1682). Omkring 1590 boede der 2 bønder på gården. Fra 1672-1719 hørte den tidligere hovedgård under ryttergodset. I 1664 takseredes "hovedgården" for 31 tdr.htk. og den tilhørte da Manderup Parsberg, medens resten af byen tilhørte Julskov og Hindemae. Endnu i 1778 havde Hindemae 2 store gårde samt 7 huse i byen. Overgangen til selveje skete i flere etaper, men var afsluttet i 1903.

Antallet af gårde var i 1600-tallet 3 (i 1664 er to bolshuse regnet for gårde), og trods mindre svingninger var antallet i 1903 fortsat 3. Hus- og befolkningstallet ekspanderer markant fra 1787 til 1845, men herefter indtræde tilbagegang. Gårdene var i 1684 forholdsvis store. Landsbyen synes aldrig egaliseret. Det høje landgildehartkorn fra 1664 skal formentlig ses i lyset af den senmiddelalderlige landsbyhovedgårds tilstedeværelse.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ellinge
----------	---------------------	-----------------------	------------------

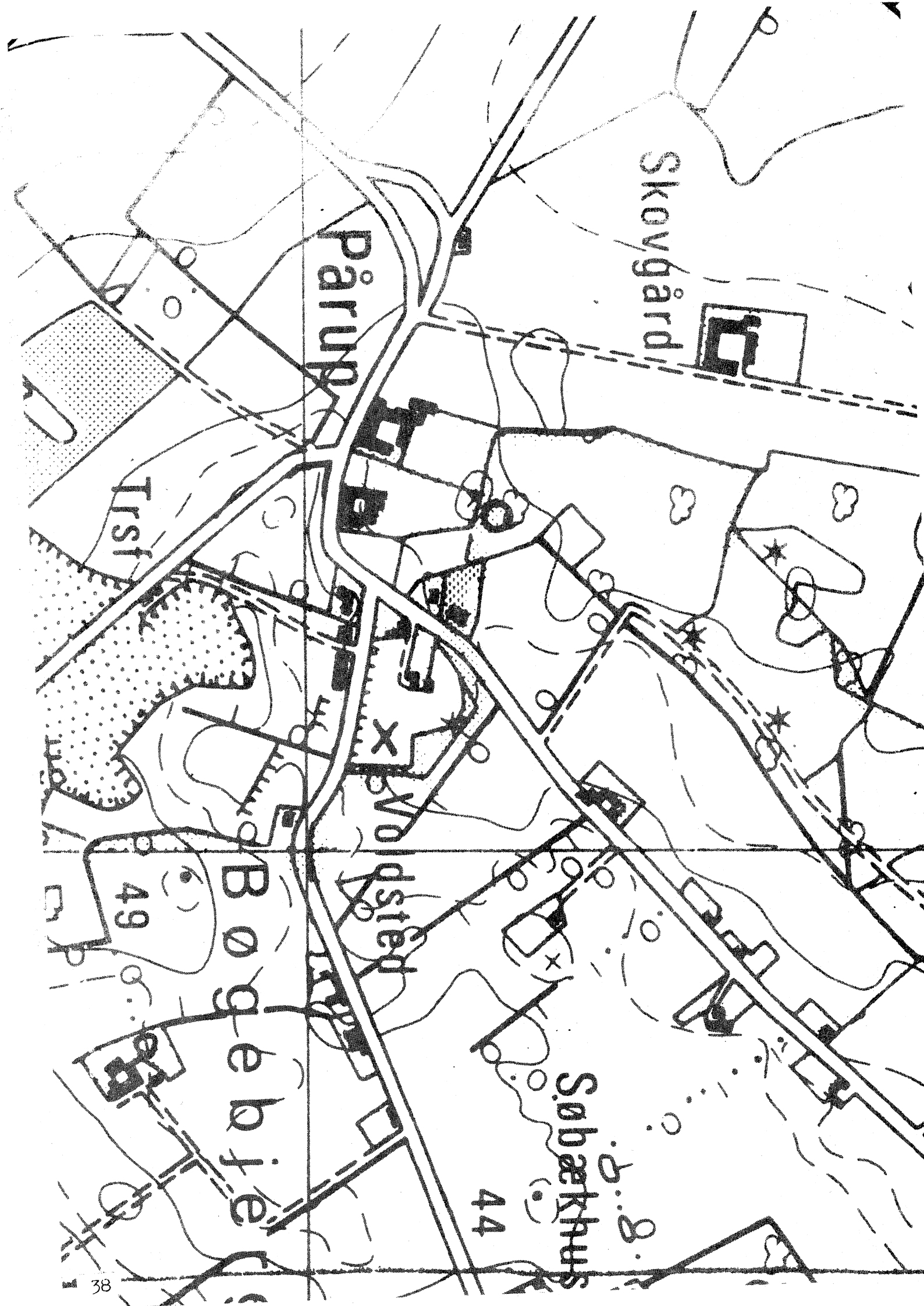
Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: ☐Interesse: ☒Stor
interesse: ☐Særlig
interesse: ☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse.

1. Anlægstype. Den lille udflytter-rydningsby af vikingetids-middelalder navnetypen -torp er randplaceret i sit ejerlav og har engorientering. Byformen er den almindeligt forekommende slynget-vejby type. Pårup havde dyrkningsfællesskab med moderbyen Ellinge.
2. Udviklingstype. Byen husede allerede omkring 1400 en betydelig adelig hovedgård, der imidlertid overgik til bønderbebyggelse sidst i 1500-tallet. Landsbyen har i øvrigt en ret træg udvikling og egaliseredes aldrig.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig, forholdsvis typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse.

1. Bytomten er kun delvis bevaret.
2. Kulturlandskabet har bevaret et større engareal, men kun enkelte udskiftningshegn.
3. Særlige relikter: voldsted.
4. Arkæologiske interesser: 2 frilagte gårdtomter.

Skovgård

Pårup

Trst

Voldsted

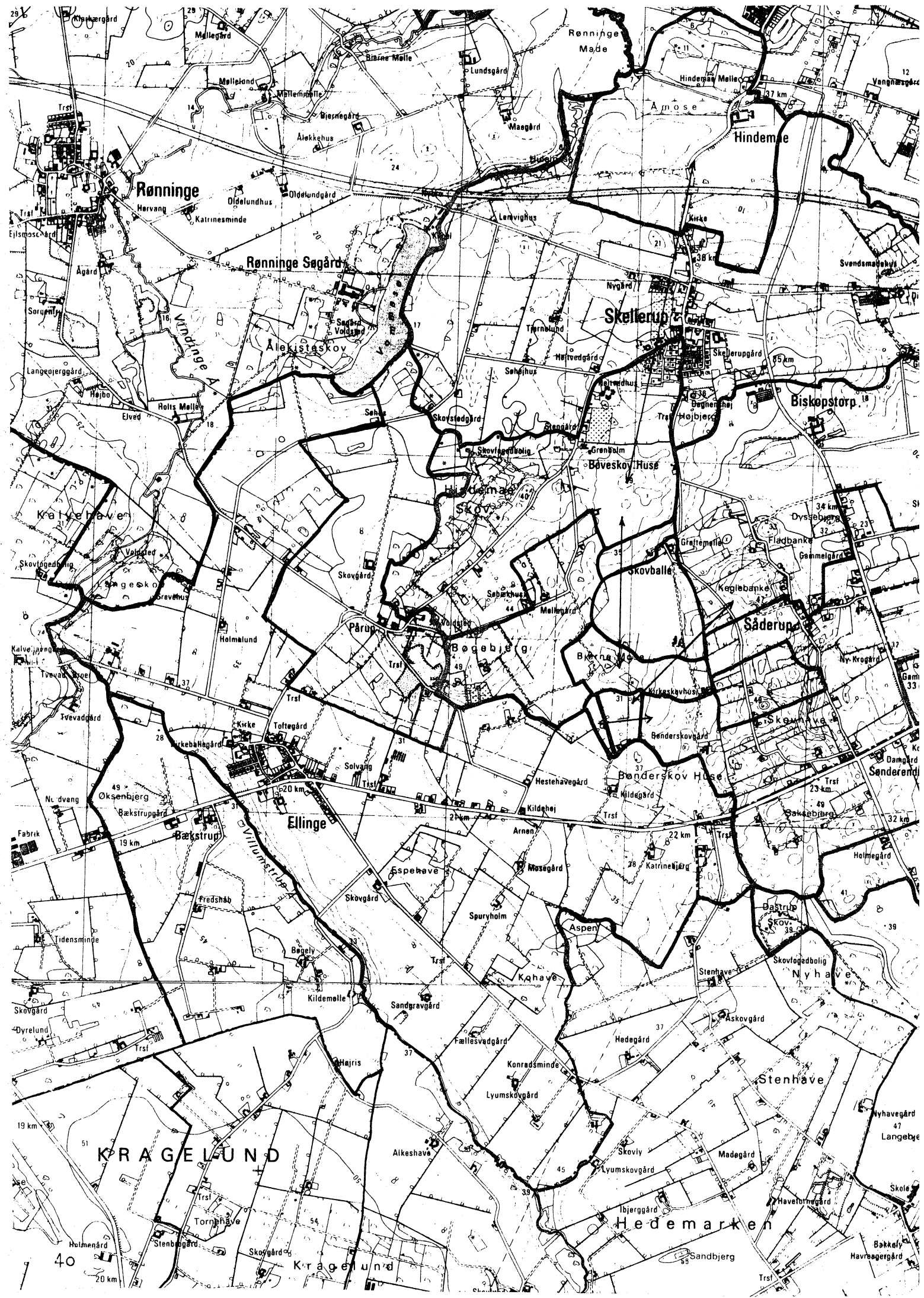
Bogebjerg

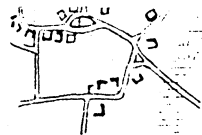
Søbækhus

49

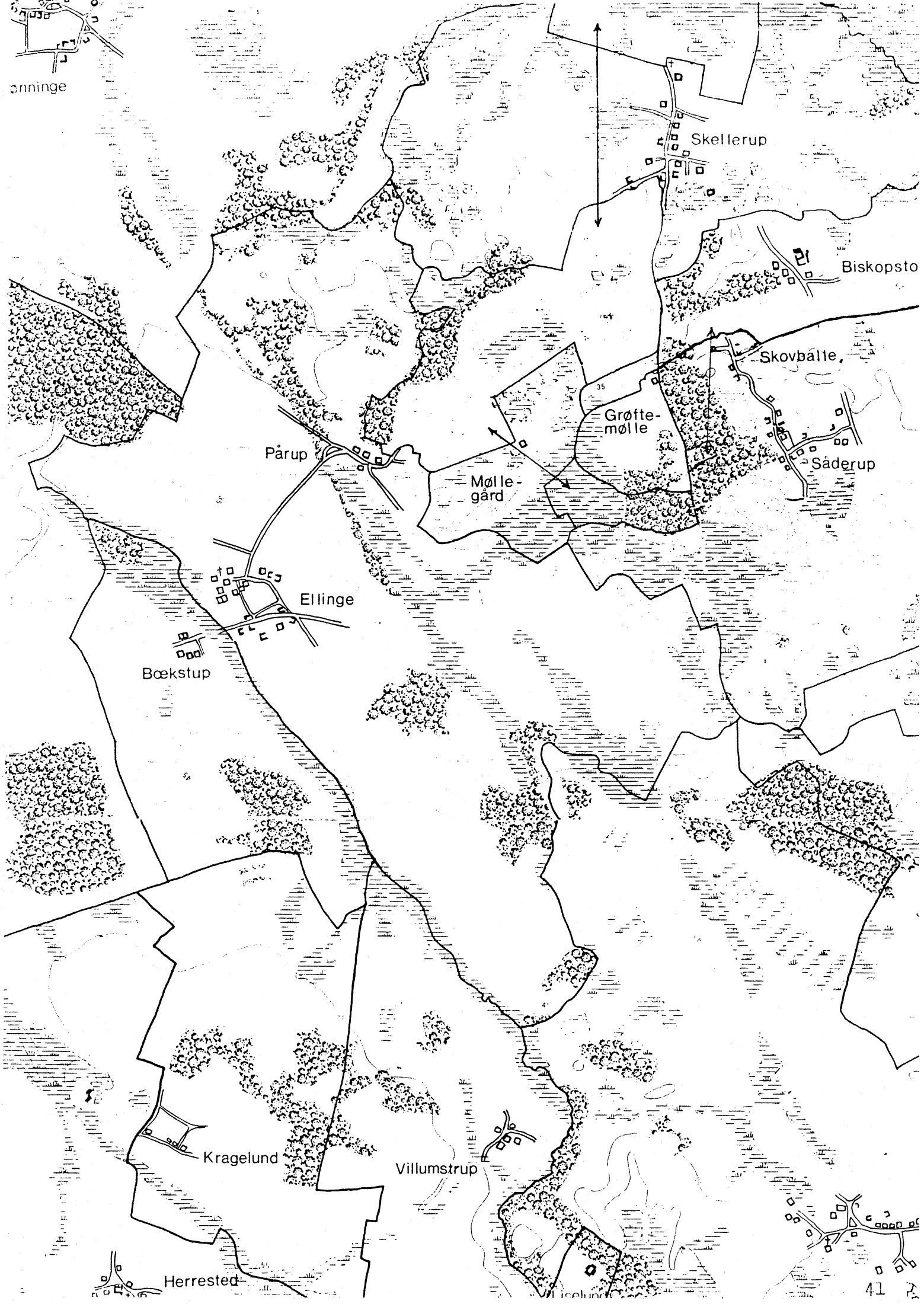
44

Ønninge

Skellerup

Biskopstø

Skovballe

Sæderup

Grøtte-mølle

Mølle-gård

Pårup

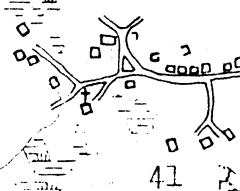
Ellinge

Bækstup

Kragelund

Villumstrup

Herrested

SKELLERUP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Navn: Skellerup	Navnetype: -torp
--------------------	---------------------

Bemærkninger:

Skellerup er nævnt første gang 1414 i formen Skeldorp. Forleddet er navneordet, glda. skæl, skial, som betyder skel, grænse. Efterleddet er torp, glda. thorp, som betyder udflytterbebyggelse.

Anlægstype: Adelby med kirke	Anlæggelsestidspunkt: Omkring overgangen mellem vikingetid og middelalder.
---------------------------------	---

Bemærkninger:

En adelby er en landsby, som i modsætning til torperne, ikke er anlagt ved udflytning.

Historiske tildragelser:

I Skellerup har der i middelalderen været et Skt. Katharina Gilde, nævnt 1520. I Skellerup sogn fødtes 1728 officeren, fabriksinspektør Friderich Andreal Pflueg.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

BY- OG EJERLAVSTYPER

a. By-tomten Slynget vejby.

Gårdene ligger dels langs den slyngede bygade, dels ved forgreningen til denne. Husene ligger især koncentreret i den sydlige del af byen. Midt i byen er der en fortelignende gadeudvidelse med et gadekær. Kirken og præstegården ligger isoleret fra byen nord for denne.

b. Placering i forhold til by-marken

☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovorientering ☐ åorientering

☐ i randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Som følge af hovedgården Hindemaes ekspansion var Skellerup o. 1800 randplaceret.

c. Udskiftning

år: 1795 figur: Blokudskiftning.

d. Udflytning

☒ ved udskiftningen

☒ efter udskiftningen 4 gårde.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsrbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 3

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn- Tunneldal mod vest, øst og sydøst.

jordbund: Moræneler med ferskvandsdynd og -ler mod nordøst og nordvest.

naturlig afgrænsning: Dele af grænsen til Biskopstorp og grænsen mod Hindemae er ikke naturlig.

☐ overvejende

☒ overvejende agerjord med større indhold af eng

☐ blandingsøkonomi med

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☒ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Omkring 30% af gårdene er flyttet ud. Præstegårdene og gård nr. 46's tomter er frilagte. Vejforløbet er bevaret, men udvidelsen og gadekæret er væk. Byen er i øvrigt blevet stærkt bebygget med huse især den sydlige del.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☐ udskiftningshegnene☒ intet af betydning

c. Ressourceområde

☒ større engareal☐ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☒ størsteparten opdyrket

Vådområde bevaret mod nordvest.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

STATISTIK

Areal: 335 ha., heraf opdyrket 1688: 57%.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903			
	133	81	-				
Bebyggelsesenheder:							
	1572	1610	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	15 ⁺	12 ⁺	13 ⁺	14	10	15	16
Huse:		5	5		15		
Huse m/ jord:				3		27	17
Huse u/ jord:				1		3	19
I alt:	15	17	18	18	25	45	52
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.		5-8 tdr. htk.		8- tdr. htk.		Gennemsnit
25 1664	1		4		7		11,1
43 1688	6		4		4		5,6
60 1844	11		3		1		3,5
69 1903	13		2		1		3,3
Folketal:							
	1787 1		1845		1901 ³		
Voksne:	277		206		264		
Børn:	147		138		99		
I alt:	424		344		363		

1. Hele sognet. 3. Incl. Hindemae
+ Mølle.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Besiddelsesforhold:	Selvejere:		Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664			2		11	4		1
1844	13	15			1	13	1	2
1903	16	36						

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 335 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 57%. Byen havde da trevangsbrug og takseredes i 1684 til 81 tdr.htk. Af det oprindelige ejerlav er udskilt torperne Biskopstorp og Såderup, Grøftemølle og Grønne Mølle samt hovedgården Hindemae, der har gjort flere indhug i ejerlavet. Før 1667 blev præstegårdens jord og eng mageskiftet med Hindemae formentlig i forbindelse med en hovedgårdsudvidelse. Hindemae omtales som hovedgård fra 1326, men i 1610 beskattedes den som bondegård. I 1664 var den nået op på 76 tdr. htk. hovedgårdsjord. Skellerup (skel-torp) har navn efter herredsskellet mellem Vindinge og Åsum herreder. Omkring 1450 sloges det fast, at Skellerup og Hindemae havde fiskeret i Womme sø på herredsskellet. Der har været betydelige skove i ejerlavet. I 1494 havde præstegården olden til 100 svin, men i 1664 takseredes hele byen for blot 46 svins olden. I 1690 hedder det, at præstegårdens jord er fordærvet af onde urter.

Skellerup blokudskiftedes i 1795 og siden er 4 gårde udflyttet.

Omkring 1450 havde Lykkesholm en enkelt gård i byen. I 1548 tilhørte denne (?) gård Hesselagergård. Byen domineredes imidlertid helt af selvejere, hvoraf der i 1537 fandtes 11 under kronlenet Nyborg, hertil kom præstegården og 2 kirketjenere. I 1664 var krongodset overgået til Hindemae, der da besad 11 gårde og 4 huse. I 1778 havde Hindemae 10 egaliserede gårde og 10 huse. Det vil sige hele byen, med undtagelse af præstegården. Grønne Mølle tilhørte på dette tidspunkt Juulskov. I 1844 var overgangen til selveje vidt fremskredet og i 1903 var den afsluttet.

Antallet af gårde faldt fra 15 i 1572 til 13 i 1664 i forbindelse med Hindemaes ekspansion. Frem til 1774 falder gårdtallet yderligere bl.a. i forbindelse med en egalisering af byen. Overgangen til selveje ledsages af kraftig ekspansion i gård- og hustal.

Gårdene var i 1684 lidt under normalstørrelse. Byen egaliseredes på et kartkorns niveau a 8-4-0-1 $\frac{2}{3}$ tdr. inden 1778. Grønnemølle er bevaret som en firlænget, stråttækt møllegård.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** Stor interesse

- 1) Anlægstype. Den middelstore kirke-adelby af vikingetids-middelalder navnetypen -torp er centralplaceret i sit ejerlav og har agerorientering. Som følge af hovedgården Hindemaes ekspansion er denne centralplacering dog sløret. Bytomten er den almindeligt forekommende slynget vejby type. Af det oprindelige ejerlav er udover Hindemae udskilt torperne Biskopstorp og Såderup samt 2 møller.
- 2) Udviklingstype. Byen domineredes i senmiddelalder helt af selvejerbønder. Mellem 1610 og 1664 samledes hovedparten af byen under Hindemae, der foretog en egalisering inden 1778. Overgangen til selveje ledsagedes af kraftig bebyggelsesekspansion.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med flere udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse

- 1) Bytomten er delvis bevaret, men stærkt præget af nyere husbebyggelse.
- 2) Kulturlandskabet har ikke bevaret hegn af betydning, men dog et større engareal.
- 3) Særlige relikter: Kirken, Grønne Mølle.
- 4) Arkæologiske interesser: -

Kirke

21

36 km

Nygård

Skellerup

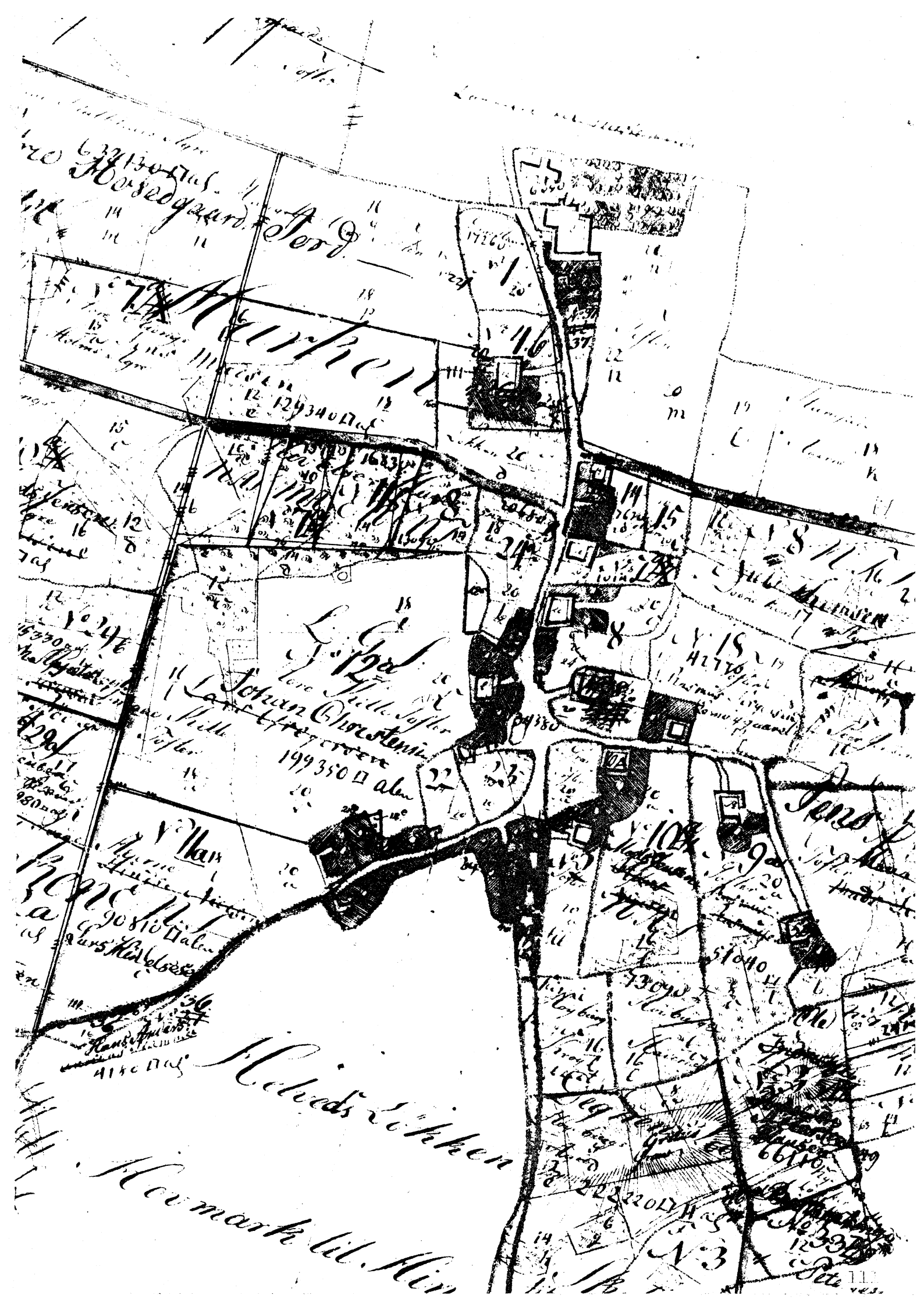
Skellerup

Høitvedhus

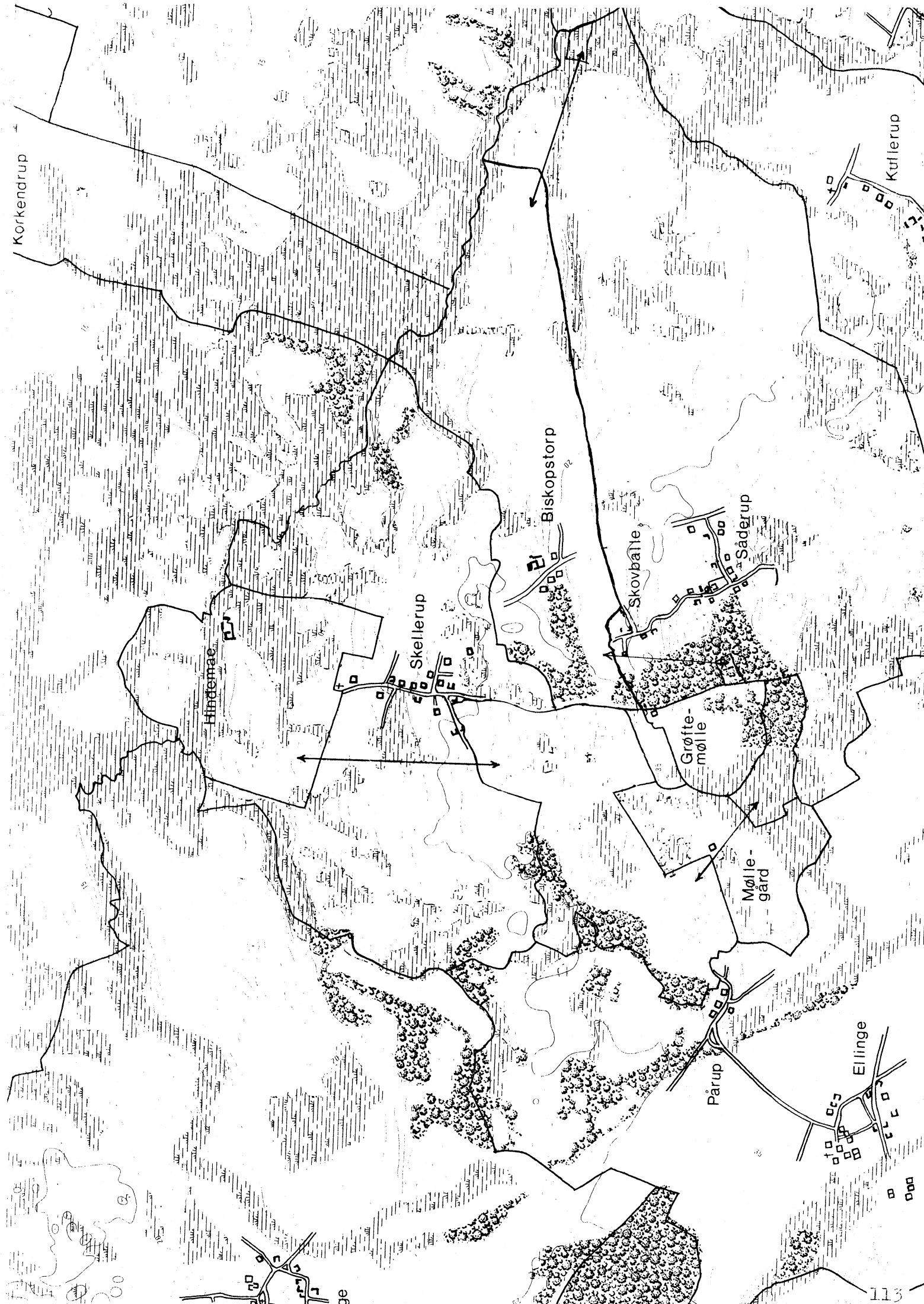
36

Begnenshøj

SKOVBALLE

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

Navn:	Navnetype:
Skovballe	-balle

Bemærkninger:

Skovballe er nævnt første gang 1489 i formen Skowballi. Forleddet er navneordet skov. Efterleddet er balle, gl'da. balgh, som kan betyde terrænforhøjning, skråning eller del af landsby.

Anlægstype:	Anlæggelsestidspunkt:
Rydningssby	Middelalder

Bemærkninger:

En rydningsby er anlagt efter forudgående skovrydning på stedet.

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Skovbygd.

Byen består af 4 gårde, der ligger uregelmæssigt spredt og med stor afstand omkring den nord-sydgående vej fra Såderup.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☒ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Skov vest for byen.

c. Udskiftning

år: 1773 figur: Blokudskiftning. Uregelmæssige, rektangulære blokke.

d. Udflytning

- ☐ ved udskiftningen 3 gårde
☒ efter udskiftningen Flyttet øst for byen.

ØKONOMI

a. Vangesystem driftssystem: 3-vangsbrug rotation: 2/1

vangeantal: 3 + 1 sås årligt

Dyrkningsfællesskab med Biskopstorp og Såderup, vangelag med Kullerup.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade med enkelte israndsbakker.

jordbund: Overvejende moræneler.

naturlig afgrænsning: Mod vest, men ellers ikke.

- ☐ overvejende
☒ overvejende ager med større indhold af eng og skov
☐ blandingsøkonomi med
 Eng spredt i ejerlavet - skov vest for byen.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☒ opløst☐ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Kun 1 ud af 4 gårde tilbage i byen. Der er intet nybyggeri sket i byen. Vejnettet er stort set uforandret. Toftesystemet delvis bevaret, også hvor gårdene er flyttet ud fra.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En del af udskiftningshegnene.

c. Ressourceområde

☐ større engareal☒ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☐ størsteparten opdyrket

Skov vest for byen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

STATISTIK

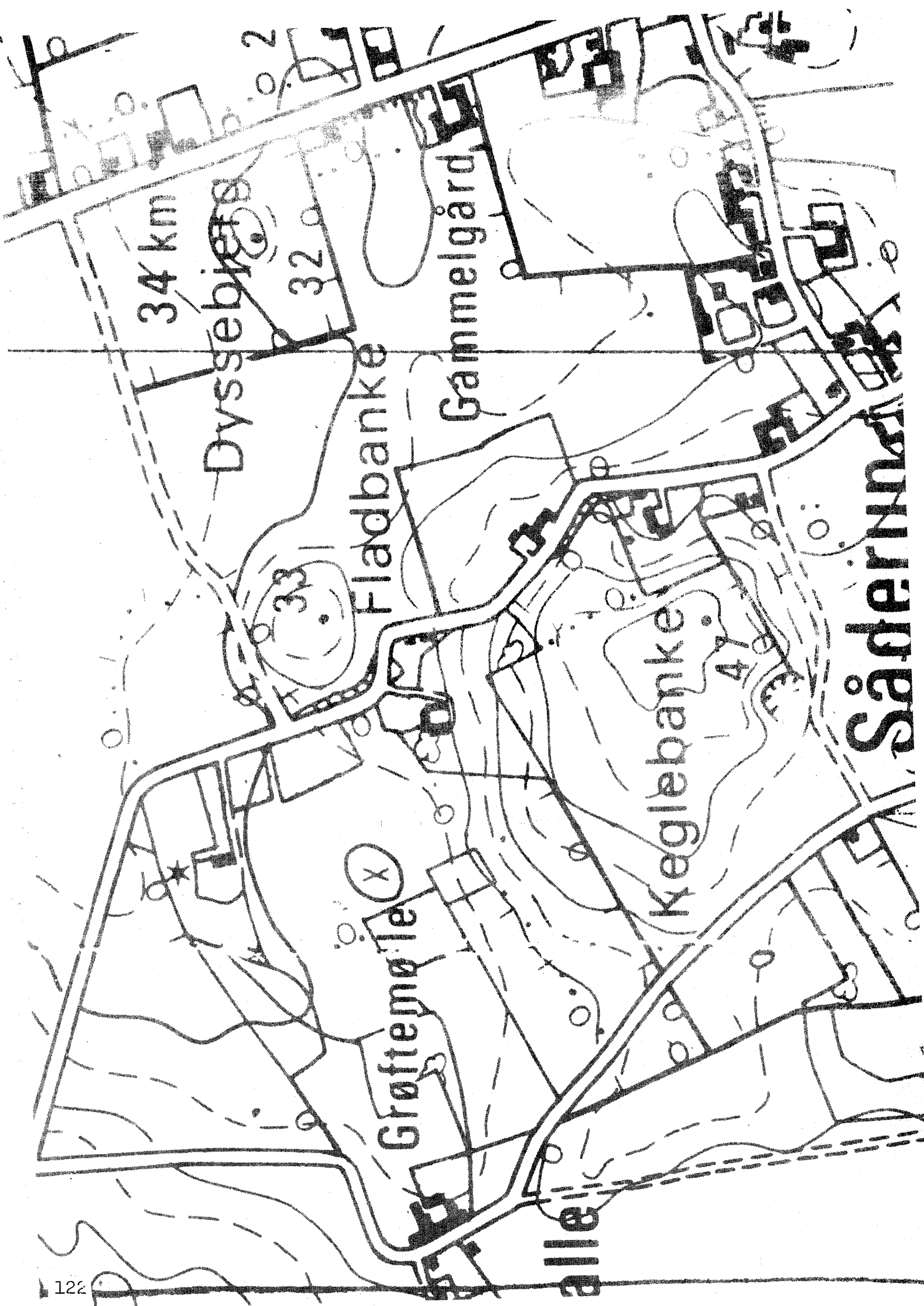
Areal: ¹ 589 ha., heraf opdyrket 1688: 52%.							
Tønder hartkorn	1664	1688	1844 ¹		1903		
			54				
Bebyggelsesenheder:							
			1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:						7	5
Huse:							
Huse m/ jord:							1
Huse u/ jord:							3
I alt:						7	9
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit			
1664							
1688							
71 1844	6	1		3,0			
80 1903	4	1		2,8			
Folketal:							
	1787 ²	1845	1901				
Voksne:	247	21	27				
Børn:	147	18	5				
I alt:	424	39	32				

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664								
1844	7							
1903	5	4						

Udviklingsbeskrivelse:

Skovballe udgør den nordlige gårdgruppe i Såderup, jfr. navnet -balle der betyder bydel. Skovballe omtales fra 1489 men kan for det meste ikke udskilles fra resten af Såderup. Der var i 1682 integreret dyrkningsfællesskab mellem Skovballe, Såderup og Biskopstorp. Selve bydelen har karakter af en løst opbygget skovbygd. Byen er randplaceret i ejerlavet og har skovorientering. Byen blokudskiftedes i 1793 og siden er bytomten opløst ved 3 gårdes udflytning. I denne forbindelse er Skovballe ikke optaget til selvstændig vurdering.

34 km

Dyssebjerg

32

Fladbanke

Gammelgård

Keglebanke

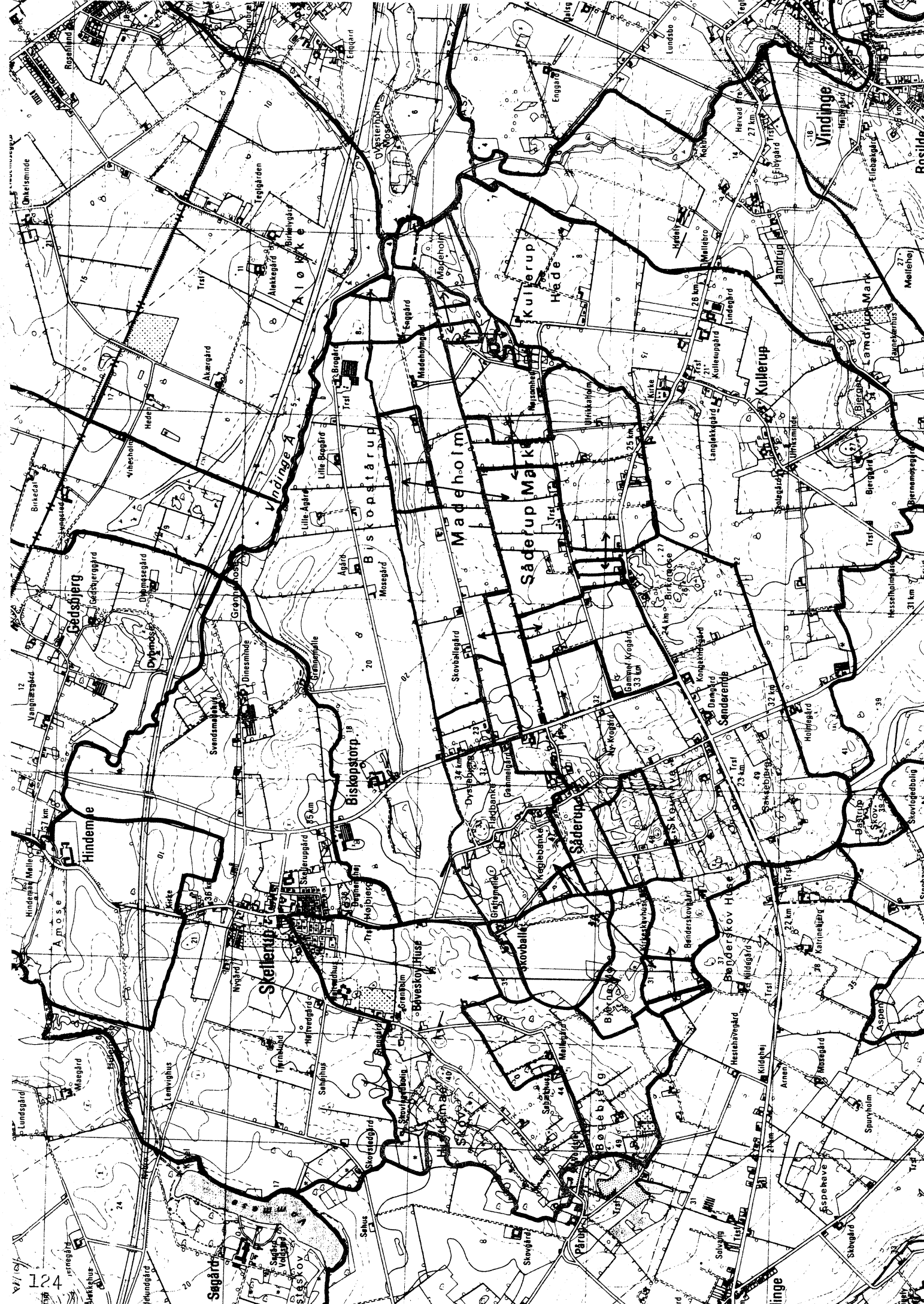
47

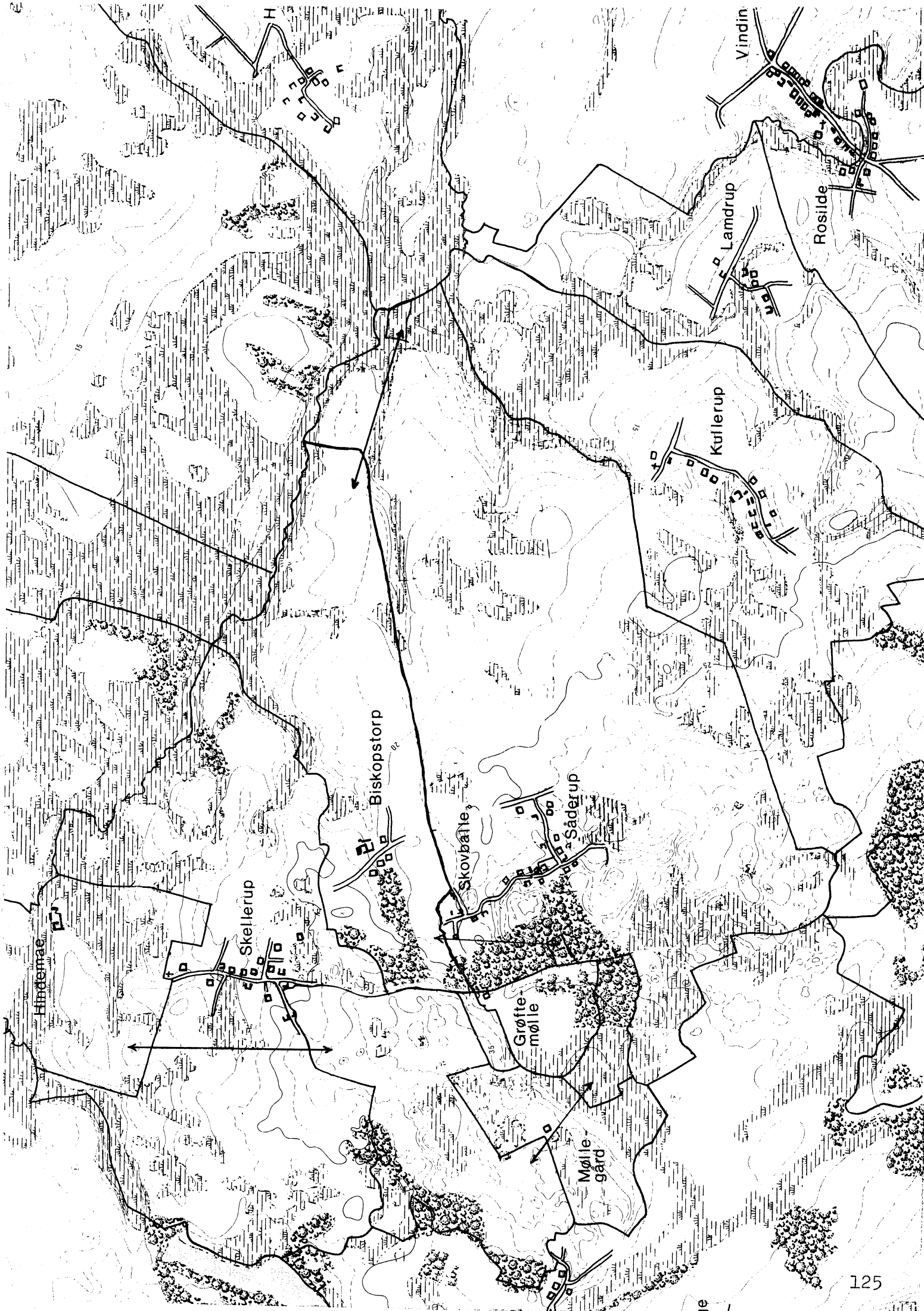
Grøtemølle

Sådermølle

alle

SÅDERUP

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Kullerup
----------	-------------------------	---------------------------	-----------------------

Navn: Såderup	Navnetype: -torp
----------------------	-------------------------

Bemærkninger:

Såderup er nævnt første gang 1482 i formen Saaderup. Forleddet er navneordet, glda. sath, som betyder udsød, korn, afgrøde.

Anlægstype: Torp	Anlæggelsestidspunkt: Middelalder
-------------------------	--

Bemærkninger:

En torp er en middelalderlig udflytterbebyggelse, der er opstået ved udflytning fra en adelby (her: Kullerup og Skellerup).

Historiske tildragelser:

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Slynget vejby.

Byens gårde ligger uregelmæssigt placeret omkring et vejnet der består af en nord-sydgående vej med en udløber mod øst. Husene ligger spredt mellem gårdene.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☐ centralby ☒ agerorientering ☒ skovorientering ☐ åorientering
☒ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

Skov lige vest for byen.

c. Udskiftning

år: 1793 figur: Blokudskiftning. regelmæssige blokke.

d. Udflytning

- ☒ ved udskiftningen 4 gårde.
☒ efter udskiftningen 9 gårde flyttet ud i hele ejerlavet.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssystem: 3-vangsbrug

rotation: 2/1

vangeantal: 3 + 1 sås årligt

Dyrkningsfællesskab med Biskopstorp og Skovballe vangelag med Kullerup.

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform:

jordbund: Overvejende moræner .

naturlig afgrænsning: Delvis mod øst og vest.

- ☐ overvejende
☒ overvejende ager med større indhold af eng og skov

☐ blandingsøkonomi med

Eng og skov i den vestlige del, eng i den østlige.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☒ opløst☐ delvis bevaret☐ opløst og nybebygget

Over halvdelen af byens gårde er flyttet ud, heraf de fleste fra nord-sydgående vej. Der er kun i ringe omfang sket nybyggeri i byen. Vejnettet er stort set uforandret, bortset fra at der er lavet en gennemgående vej øst for byen. En stor del af toftesystemet er velbevaret.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En stor del af udskiftningshegnene.

c. Ressourceområde

☒ større engareal☒ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevarsareal☐ størsteparten opdyrket

Engarealer syd for byen og midt i den sydlige del af ejerlavet. Skov vest for byen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

STATISTIK

1							
Areal: 589 ha., heraf opdyrket 1688: 52%.							
Tønder hartkorn	1664 ¹⁾	1688 ¹⁾	1844 ¹	1903			
	190	122	118				
Bebyggelsesenheder:							
	1571 ¹⁾	1610 ¹⁾	1664 ¹⁾	1688 ¹⁾	1797 ¹⁾	1844 ³⁾	1903 ³⁾
Gårde:	28	21	23	22	25	32	30
Huse:	2	5	3		18		
Huse m/ jord:				1		45	39
Huse u/ jord:				2		5	30
I alt:	30	26	26	25	43	82	99
Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:							
	1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit			
48 1664	3	12	8	8,3			
41 1688	9	11	2	5,5			
91 1844	29	3		2,6			
77 1903	28	2		2,5			
Folketal:							
	1787 ²	1845	1901				
Voksne:	277	233	271				
Børn:	147	159	176				
I alt:	424	392	447				

) Incl. Skovballe. 2) Hele sognet. 3) Excl. Skovballe 1844: gårde. 1905 5 gårde og 4 huse.

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	6		11	1	2	2	4	
1844	28	38				5	4	7
1903	30	68						1

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 589 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 52%. Byen havde da tre-trevangsbrug og takseredes i 1684 til 122 tdr.htk. Såderup synes udflyttet og udparcelleret fra henholdsvis Skellerup og Kullerup og byen var delt mellem disse to sogne. Byen havde dyrkningsfællesskab med Bis-kopstorp. Den nordlige bydel af Såderup bar allerede fra 1400-tallet navnet Skovballe. I forbindelse med udskiftningen fik Skovballe sit eget ejerlav. I øvrigt blev sognegrænsens forløb i området yderst kompliceret i forbindelse med udskiftningen, hvor man som princip lod den enkelte gårds jord følge den ene eller det andet sogn. Såderup blokud-skiftedes i 1793 og siden er 13 gårde flyttet ud.

I 1482 stiftedes et vikarium i Odense Skt. Knuds Kirke af bl.a. 1 gård i Såderup. Herforuden fandtes der i senmiddelalderen 2 kirkegårde i byen, der i øvrigt domineredes af kronen. I 1664 havde kronen i alt 17 gårde i byen (incl. 6 selvejergårde), medens den indensogns hovedgård Juulskov havde 2 gårde og 1 hus. I 1760 var Juulskovs andel øget til 5 gårde og 9 huse, medens Hindemae i 1778 havde 3 gårde og 2 huse. Overgangen til selveje skete forholdsvis tidligt og var stort set afsluttet i 1903.

Antallet af gårde varierer fra 22-25 (28) i 1500-1700-tallet (i 1610 mangler de skattefri indensogns ugedagstjenere til Juulskov). I forbindelse med overgangen til selveje stiger gårdtallet kraftigt, medens husekspansionen har normalt omfang. Gårdene var i 1684 gennemsnitlig ret små. Byen synes aldrig egaliseret.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Skellerup

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse

- 1) Anlægstype. Den store udflytterby af vikingetids - middelalder navnetypen -torp er randplaceret i sit ejerlav og har ager/skov orientering. Byformen er den almindeligt forekommende slynget vejby type. Såderup var delt mellem Kullerup og Skellerup sogne. En nordlig bydel, Skovballe, opfattes undertiden som en selvstændig bebyggelse. Ved udskiftningen fik Skovballe sit eget ejerlav.
- 2) Udviklingstype. Byen domineredes helt op i 1600-tallet af kron-gods, herunder selvejergårde, medens de indensogns hovedgårde Juulskov og Hindemæ kun spillede en mindre rolle. Overgangen til selveje skete forholdsvis tidligt og ledsagedes af kraftig ekspansion. Byen synes aldrig egaliseret.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og forholdsvis typeren anlægstype med enkelte udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse

- 1) Bytomten er opløst.
- 2) Kulturlandskabet har bevaret en stor del af udskiftningsghegnene samt større eng- og skovarealer.
- 3) Særlige relikter: -
- 4) Arkæologiske interesser: Omkring 10 frilagte gårdtomter.

ebanke

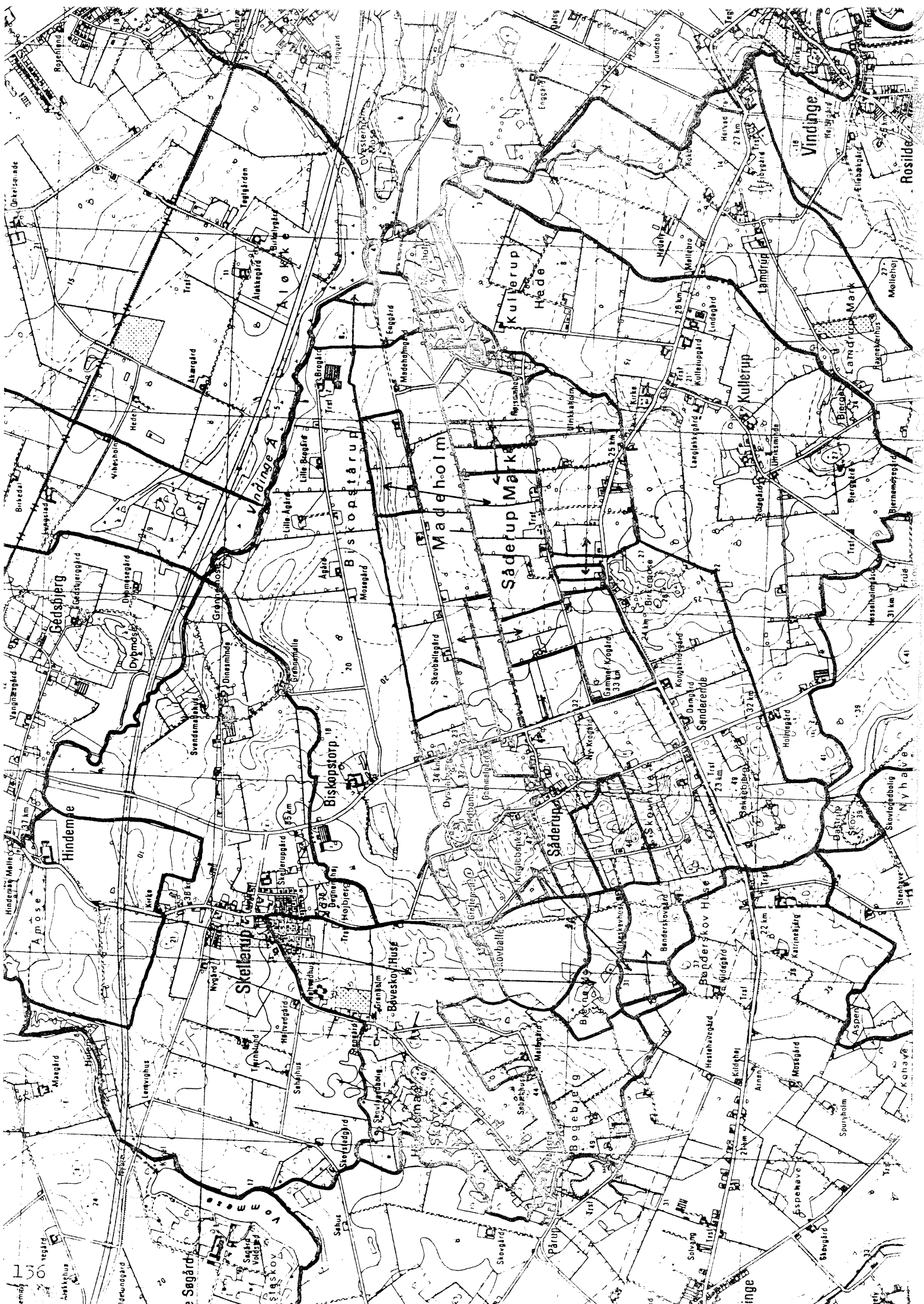
Såderup

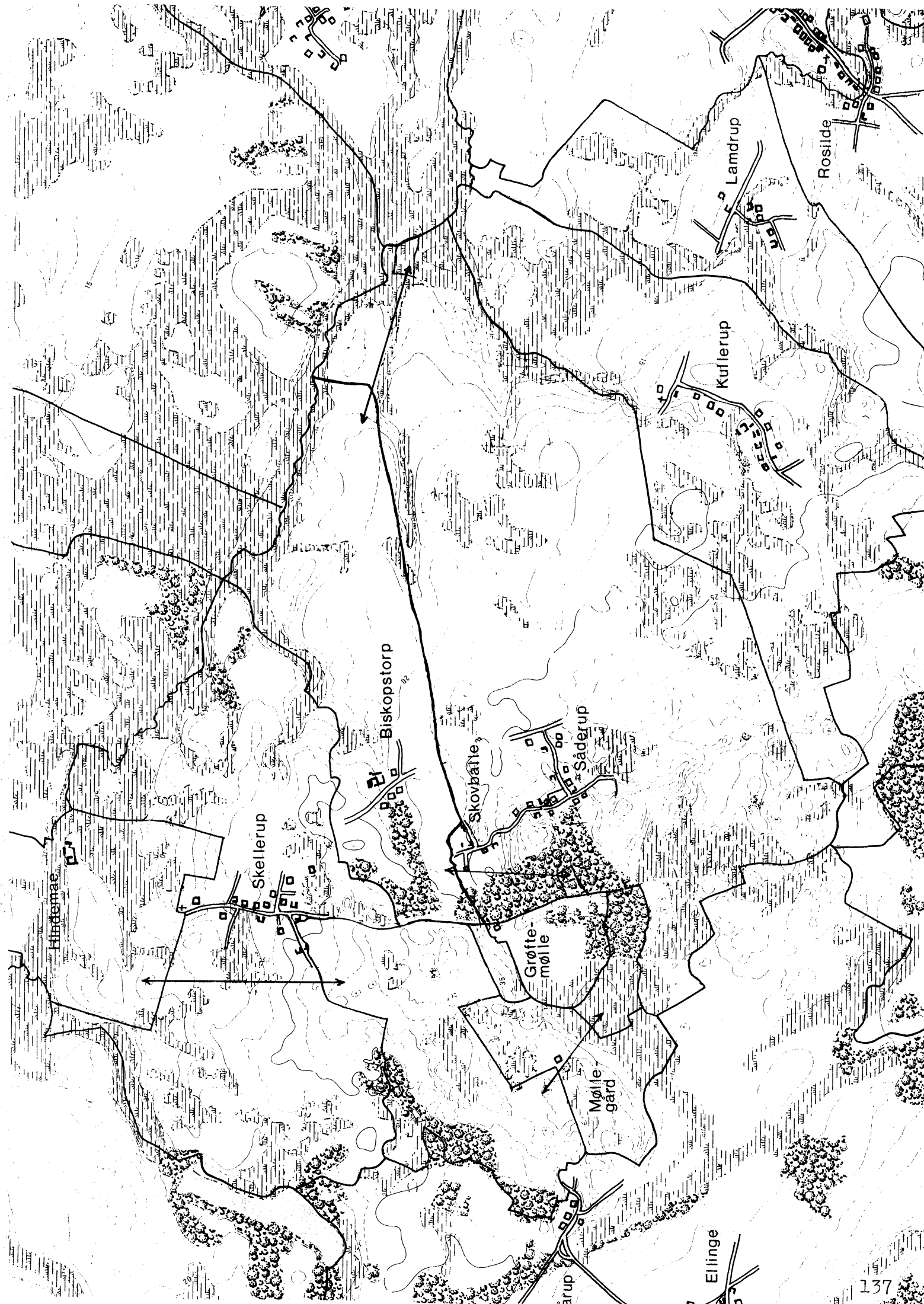
Ny-Krogård

49

Skovmølle

ULLERSLEV

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ullerslev
-----------------	--------------------------------	----------------------------------	-------------------------------

Navn: Ullerslev	Navnetype: -lev
-------------------------------	-------------------------------

Bemærkninger:

Ullerslev er nævnt første gang 1320 i formen Ulwersleff. Forleddet er mandsnavnet, gl'da. Ulvar. Efterleddet er lev, gl'da. lef, som formentlig betyder arvegods.

Anlægstype: Adelby	Anlæggelsestidspunkt: Omkring overgangen mellem vikingetid og middelalder.
----------------------------------	--

Bemærkninger:

En adelby er en landsby, der modsat de middelalderlige udflytterbebyggelser ikke er anlagt ved udflytning. Ullerslev er en kirkeby.

Historiske tildragelser:

I Ullerslev sogn fødtes 1861 orientalsisten Dines Andersen, 1869 skolemanden og politikeren Vilhelm Rasmussen.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ullerslev

BY- OG EJERLAVSTYPE

a. By-tomten Vejklyngeby. (!)

Byens 24 gårde ligger uregelmæssigt omkring det komplicerede vejnet, hvor der udgår en række veje fra den øst-vestgående Nyborg-Odense landevej. De to sydgående veje ender i vejforter. Gårdene langs den vestligste stikvej bærer et reguleret præg. Husene ligger dels langs landevejen dels i byens nordvestlige del. Kirken ligger langs landevejen mod vest.

b. Placering i forhold til by-marken

- ☒ centralby ☒ agerorientering ☐ skovororientering ☐ åorientering
☐ randby ☐ engorientering ☐ kystorientering

c. Udskiftning

år: 1794 figur: Blokudskiftning. Uregelmæssige blokke i størrelse og figur.

d. Udflytning

- ☒ ved udskiftningen 3 gårde.
- ☒ efter udskiftningen Ca. 17 gårde flyttet ud i hele ejerlavet.

ØKONOMI

a. Vangesystem

driftssysteem: 3-vangsbrug
vangeantal: 3

rotation: 2/1

b. Ressourceområdets sammensætning

landskabsform: G. Østfyn. Tunneldale i ejerlavsgårser og områder med hede-slette.

jordbund: Moræner med mange forekomster af ferskvandsdynd, -tørv og smeltevandssand.

naturlig afgrænsning: Til alle sider.

- ☐ overvejende
☐ overvejende med større indhold af
☒ blandingsøkonomi med ager, eng og skov.

Store engarealer i ejerlavet, især i det sydøstlige og nordvestlige hjørne. Skov i det nordvestlige hjørne.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ullerslev

RELIKT-VURDERING

a. By-tomten

☐ velbevaret☐ opløst☐ delvis bevaret☒ opløst og nybebygget

4 gårde ligger tilbage i landsbyen, det vil sige 17% af de på udskiftningstiden værende gårde. Der er i vid udstrækning bebygget på de gamle tomter, men bortset fra et område i den nordlige del, ikke mellem de gamle bebyggede områder. Dog er der opstået en stationsby syd for byen og et boligområde sydvest for byen. En stor del af det gamle vejnet er bevaret. En del af tofteafgrænsningen mod bymarken er bevaret, men ellers er toftesystemet opdelt.

b. Skelsystem

☐ vangesystemets hegn☒ udskiftningshegnene☐ intet af betydning

En stor del af udskiftningshegnene.

c. Ressourceområde

☒ større engareal☒ større skovareal☐ uopdyrkede bakker med mere end 12 % fald☐ større overdrevsareal☐ størsteparten opdyrket

Større vådområde sydvest for byen og i den østlige del af ejerlavet. Skov i den vestlige del. Syd for byen er opstået dels en stationsby, dels et parcelhuskvarter.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ullerslev

STATISTIK

Areal: 1320 ha., heraf opdyrket 1688: 46%.

Tønder hartkorn	1664	1688	1844	1903
	232	251	217	

Bebyggelsesenheder:

	1572	1610	1664	1688	1774	1844	1903
Gårde:	28	28	29	26	24 ⁺	40	44
Huse:		10	6		25		
Huse m/ jord:				3		88	74
Huse u/ jord:				12		27	71
I alt:	28	38	35	41	49	155	192

Størrelsesfordeling i tønder hartkorn:

		1-4 tdr. htk.	5-8 tdr. htk.	8- tdr. htk.	Gennemsnit
41	1664	6	10	13	8,0
31	1688	4	9	13	9,6
50	1844	24	13	3	4,6
48	1903	27	14	3	4,0

Folketal:

	1787	1845	1901
Voksne:	253	513	645
Børn:	105	263	297
I alt:	358	776	942

FYNS AMT	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Ullerslev
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Besiddelsesforhold:			Kronen:		Indensogns hovedgårde:		Udensogns hovedgårde:	
Selvejere:								
	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse	gårde	huse
1664	7		11				11	6
1844	37	109					3	6
1903	43	146					1	2

Udviklingsbeskrivelse:

Af det 1320 ha store ejerlav var i 1682 opdyrket 46%. Byen havde da almindelig trevangsbrug og takseredes i 1684 for 251 tdr.htk. mod 217 tdr.htk. i 1844. I det oprindelige ejerlav har hovedgårdene Skovsbo og Hindemæ gjort mindre indhug mod henholdsvis nord og syd. En Gammeltofte i ejerlavets nordlige del vidner formentlig om forgængerens for den nuværende bebyggelse.

Ullerslev blokudskiftedes i 1794 og siden er 20 gårde flyttet ud. En Per Jepsen, der nævnes i Ullerslev i 1438 var muligvis adelig. Omkring 1460 ejede Skovsbo 3 gårde i Ullerslev. To af disse solgtes i 1461 til Eggert Frille og optræder på skiftet efter dennes datter i 1504. Men byen domineredes i øvrigt af kron- og kirkebesiddelser i senmiddelalderen. Sorø Kloster erhvervede 1 gård i 1320. I 1469 mageskiftede Sct. Hans Kloster i Odense en gård i byen til Rørbæk hovedgård. I 1491 erhvervede Maribo Kloster 1 gård i Ullerslev. Hertil kom 1 præstegård og 4 kirkegårde til Ullerslev, Flødstrup og Nyborg kirker, ligesom Dalum kloster havde 1 gård i 1533. Kronen havde i 1537 8 selvejergårde og 1 fæstegård i byen.

I forbindelse med reformationen blev kronen således dominerende besidder i Ullerslev. Endnu i 1664 var kronen dominerende besidder. Blandt adelsgodset dominerede Broløkke, Holckenhavn og Juulskov. Efter kron-godsudlæggene i 1700-tallet blev Skovsbo dominerende godsbesidder med i 1802 9 egaliserede gårde a 8-4-0- $\frac{5}{9}$ tdr.htk. Blandt de øvrige lodsejere sidst i 1700-tallet kan nævnes Juelsberg (med 3 egaliserede gårde), Juulskov og Hindemæ. Overgangen til selveje var allerede vidt fremskredet i 1844.

Antallet af gårde faldt fra 1500-tallet til 1700-tallet fra 28 til 24 (i 1664 er medregnet et bolshus som gård). I forbindelse med overgangen til selveje sker en kraftig ekspansion i gårdtallet, ligesom hus- og befolkningstallets vækst ligger klart over det normale. Ullerslev var i færd med som stationsby at udvikle sig til bymæssig bebyggelse. Gårdene var i 1684 i gennemsnit meget store. Byen blev kun udsat for lodsejervise egaliseringer.

FYNS AMT	Herred:	Kommune:	Sogn:
	Vindinge	Ullerslev	Ullerslev

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse:☐

Interesse:

☒Stor
interesse:☐Særlig
interesse:☐**Landsbytypologisk vurdering:** Interesse

- 1) Anlægstype. Den store kirke-adelby af før-vikingetids navneendelsen -lev er centralplaceret i sit ejerlav og har agerorientering. Byformen er vejkllyngeby med et delvist reguleret præg. En Gammeltofte vidner formentlig om forgængeren for den nuværende bebyggelse. Hovedgården Skovsbo og Hindemæ har gjort mindre indhug i ejerlavet.
- 2) Udviklingstype. Byen domineredes i senmiddelalder af kron- og kirkebesiddelser. Efter krongodsudlæggene i 1700-tallet blev Skovsbo dominerende besidder og der foretoges lodsejervise egaliseringer. Overgangen til selveje fulgtes af en særdeles kraftig ekspansion der omdannede Ullerslev til bymæssig bebyggelse.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med nogle udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: Interesse

- 1) Bytomten er opløst og nybebygget.
- 2) Kulturlandskabet har bevaret en stor del af udskiftningshegnene. samt større eng og skovarealer, men præges i dag af jernbane og nyere bebyggelse.
- 3) Særlige relikter: Kirke.
- 4) Arkæologiske interesser: En Gammeltofte, 3 frilagte gårdtomter.

kebjerggård

214

Kirke

Skole

11/11/11

24/10/11
20/9/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

11/11/11

